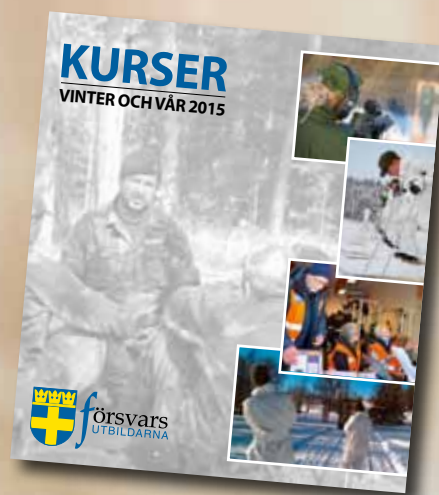

FÖRSVAR UTBILDAREN

*Innehåller kurskatalogen
för vintern/våren 2015*

FRIVILLIGA VID BRANDEN

**UNGDOMSLEDARKURS
SOM LEDER FRAMÅT**

Från

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

Ansvarig utgivare:

Generalsekreterare Bengt Sandström

Chefredaktör:

Informationschef Per Klingvall
e-post: info@forsvarsutbildarna.se

Redaktör:

Tommy Jeppsson

Annonschef:

Kontakta 08-587 742 00 eller
info@forsvarsutbildarna.se

Omslagsbild:

Bild från branden i Västmanland.
Foto: Lt Marcus Åhlen, Försvarsmakten

Adress:

Karlavägen 65, Stockholm

Postadress:

Box 5034, 102 41 Stockholm

Telefon:

08-587 742 00

Telefax:

08-587 742 90

Postgiro:

69310-1

E-post:

forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

Hemsida:

www.forsvarsutbildarna.se

Originalframställning/Tryck:

Tryckerigruppen AB

Adressändringar:

adressandring@forsvarsutbildarna.se

Manusstopp för Försvarsutbildaren nr 5/14 är
den 20 okt-14. Nr 5 kommer ut den 12 dec-14.

Upplaga 30 000 ex/utgivning, 5 nr under 2014.

ledare

Efter valet

Så här på morgonen efter valdagen står det klart att Sverige fått ett nytt parlamentariskt läge och att ett regimskifte väntar. För samhällets försvar – det vi Försvarsutbildare värnar och håller högt – väntar många utmaningar som inte minst omvärldsutvecklingen tvingar fram oberoende av riksdagsvalet. Sveriges försvarsförmåga, ett allt mer auktoritärt Ryssland under ledning av Putin och ett Nato som klargjort sin inställning är några av flera viktiga ingångsvärden.

Utmaningarna påverkar också oss frivilliga där försvarsberedningens skrivningar från i somras ger ett tydligt stöd till frivilligrörelsen för dess betydelse för försvarets personalförsörjning, folkförankring, enskildas engagemang och för ungdomsverksamheten. Rapporten är skriven med bred politisk enighet.

För huvuddelen av Er läsare är det säkert redan känt att Försvarsutbildarna med början från i år har ett nytt omfattande uppdrag att personalförsörja vår viktigaste partner – hemvärnet – med hemvärnssjukvårdare. Med uppdraget togs ett avgörande steg från att i huvudsak varit en utbildningsorganisation till att också utvecklas som en avtalsorganisation. Totalt ansvarar Försvarsutbildarna nu för över 1 000 avtal inom Försvarsmakten och för över 200 avtal till samhällets krisberedskap.

Steget till att bli en trovärdig avtalsorganisation hade inte varit möjligt utan Försvarsutbildarnas rikstäckande organisation. Det är ute i landet vid olika generella och riktade rekryteringar samt genom personliga möten som framgångsrik rekrytering till avtal sker.

Att synliggöra och att stimulera till debatt kring frågor om samhällets försvar är ett ansvar för oss Försvarsutbildare. Vi ska därför externt exponera vår verksamhet i syfte att synliggöra Försvarsutbildarna och vad vi står för. Tillsammans med intern och extern försvarsinformation kommer vi att kunna hitta nya grupper av medborgare vilket blir allt viktigare för att skapa intresse till fortsatta engagemang.

Så här långt in på året löser vi Försvarsutbildare avtalsförsörjningen med ett stort utropstecken. En stor eloge till Er rekryterare och rekryteringsansvariga i förbund- och föreningar!

Om avtalsituationen kan liknas med ett utropstecken så är dessvärre många andra centrala frågor kopplade till osäkerheter. Till dess absoluta majoritet styr inte vi Försvarsutbildare ensamt utgången av dessa frågor utan många ägs av våra uppdragsmyndigheter.

En av många är frågan kring innevarande års uppdrags- och medelstilldelning som vid halvårsskiftet visar på ett prognostiserat överdrag mot Försvarsmakten på över 3 miljoner kronor och där flera centrala uppdrag ännu inte slutligen erhållits.

En annan fråga som kommer att erfordra mycket uppmärksamhet är tolkningen av arbetsmiljölagstiftningen. Relativt nuvarande skrivning i H FRIV kan en ”helomvändning” komma att göras.

Men även om flera frågor vid en första påsyn kan verka svårlösliga så bidrar de oftast i slutändan till att utveckla såväl frivilligrörelsen som Försvarsutbildarna. Det viktiga för mig är dock att frivilligkrafter inte läses upp i byråkrati och annan administration utan kan inriktas mot utbildning, rekrytering och försvarsinformation.

Välkommen till en spännande Försvarsutbildarhöst,

Bengt Sandström
Generalsekreterare

Frivilligkrafter behövs

För en dryg månad sedan fylldes tidningar och andra medier om branden i Västmanland och dess konsekvenser. Det var den största skogsbranden i modern svensk historia och ansträngde samhällets resurser mycket hårt. Den inrymde dessutom nyttjande av EU-resurser i form av bland annat brandflyg. Branden är nu släckt och det pågår ett arbete med att utvärdera hur arbetet med släckning, information, ledning med mera sköttes under förloppet. Det är bra att det sker en utvärdering i efterhand då de mesta bröstonerna har lagt sig och man kan se mer nyktert på hur allting sköttes och leddes. Utredningen skall ha sin gång och det går säkert att dra en massa slutsatser om att det är svårt att samordna större händelser och att det finns behov av att se på hur kedjan från lokal till regional till nationell ledning och ansvar ser ut samt hur resurser kan prioriteras vid större händelser.

Jag tror dock att några fundamentala saker kan slås fast redan nu och det är att samhällets professionella resurser inte räcker till vid större händelser och att frivilliga behövs för att avlasta dessa resurser för att kunna öka uthålligheten vid långvariga förlopp. Branden visade på ett oerhört stort engagemang och en vilja att hjälpa

till från många individer. Det var allt från facebookinsamlingar av kläder och annan utrustning, privata initiativ med gratis mat från olika restauranger men också stora insatser av organiserade frivilliga i form av frivilliga resursgrupper från Västerås och andra närliggande kommuner. Hit kan också räknas alla som frivilligt ställde upp i sin hemvärnsroll. Det är insatser som gör stor nytta genom att deras startsträcka är kort och att de redan har uppoljade kanaler till olika företrädare för räddningstjänst och olika kommunala instanser så att de snabbt kan bidra med både logistik och information. De är en stor hjälp för att öka uthållighet vid både räddningsinsatsen och för att hjälpa till att informera allmänheten om vad som händer.

De frivilliga resursgrupperna finns idag i många av landets kommuner och jag uppmanar våra medlemmar att utnyttja sina "militära" kunskaper även för att stödja krisberedskapssystemet. Har du ett avtal med hemvärdet går det naturligtvis först men det är ju inget som hindrar att du använder dina kunskaper om inte hemvärnsförbanden utnyttjas.

Några som redan är engagerade i krisberedskap är medlemmar ur Krisstödsförbundet. De samlar frivilliga som får

en särskild utbildning i att stödja vid en kärnteknisk olycka. Criscom håller just nu på att utveckla avtal med myndigheter och länsstyrelser och CBRN-förbundet gör likadant fast inom CBRN-området. Både Krisstödsförbundet och Criscom var engagerade i branden i Västmanland precis som flera medlemmar i sina roller som hemvärnsspecialister och soldater. Även i Halland har Försvarsutbildarna medlemmar som stödjer länsstyrelsen.

Totalt kommer vi att under 2015 ha ansvar för att rekrytera och utbilda till drygt 250 avtal inom krisberedskapssystemet. Det är avtal som hjälper till att öka uthålligheten för de professionella räddningsresurserna så att de kan koncentrera sig på sina huvuduppgifter.

Frivilliga är bra men frivilliga som är utbildade och samordnade innan något inträffar är ännu bättre.

Dina insatser behövs.

Per Klingvall
Chefredaktör

Nya tider och platser för kurser

Ungdomsinstruktör 1:2, Umeå

28 feb-02 mars ändrat till 10-12 okt

Fälthygien, Tylebäck

26-27 april ändrat till 15-16 nov

CBRN – grundkurs, Falsterbo

Del 1: 09-11 maj flyttas till höst, datum ej fastställt

Del 2: 23-25 maj flyttas till höst, datum ej fastställt

Instruktör – fysiskt stridsvärde, Karlberg

13-15 juni ändrat till 10-12 okt

Instruktör – CBRN, GU-F, Revingehed

1:2: 29-31 aug ändrat till 17-19 okt

2:2: 12-14 sept ändrat till 07-09 nov

Försvarsinformation steg 1, Marma

13-14 sept ändrat till 06-07 dec

Försvarsinformation steg 1, Växjö

25-26 okt ändrat till 08-09 nov, Kalmar

Försvarsinformation steg 1, Luleå

11-12 okt ändrat till 29-30 nov, Boden

GU-F Berga, vecka 42-43

Berga ändrat till Färö/Gotland

Military Weekend, Skövde

24-26 okt ändrat till 14-16 nov

Military Weekend, 07-09 nov

Revingehed ändrat till Rinkaby

Military Weekend, Färö

07-09 nov ändrat till 21-23 nov

Utvecklande ledarskap, Strängnäs

21-23 nov är ändrat till 28-30 nov, HvSS

Mediarelationer, Växjö, 03-05 okt

Kursen är inställd

Miljö- och hälsoskyddskurs, Härnösand

29-31 aug ändrat till 07-09 nov

18 orter i riskzon

VILKEN ÄR DEN BÄSTA beredskapen mot framtida översvämningar i Sverige?

– Att inte bygga i låglänta områden, säger Barbro Näslund-Landenmark, vid MSB till Svenska Dagbladet.

Hon ansvarar för Sveriges översvämningsdirektiv i EU och var på plats i Belgrad dagarna före översvämningarna på Balkan. Vädret var vackert och man visste om att regnet skulle komma.

– Men det hjälpte inte.

Det svenska översvämningsdirektivet som pekar ut 18 riskbenägna orter i Sverige, utgår från fyra punkter:

- Mänsklig hälsa
- Kulturarv
- Miljö
- Ekonomisk verksamhet

I Uppsala och Karlstad riskerar flest människor att drabbas av en översvämning.

– Gemensamt är att orterna ofta ligger utmed vattendrag. Specifikt ligger Karlstad i Klarälvens delta medan Uppsala är lågt beläget invid Fyrisån.

Vad görs?

– Sverige har en nationell beredskap där 20 olika myndigheter ingår.

Vilken hustyp står bäst mot översvämningar?

– Länderna i Europa har olika strategier. Jag var i Prag 2000 när Tjeckien drabbades. Där dominerade stenhusen. I Sverige har vi mycket trähus där skadan tenderar att bli mer total, säger Barbro Näslund-Landenmark.

Översvämning, MSB ringar in orter i riskzonen. Foto: Johan Eklund / MSB

Aktivt hemvärn i Önnarp

DET HAR VARIT full aktivitet på övningsfältet i Önnarp. Ljudet av automatvapen dånade över området där två av Skånes hemvärnsbataljoner samtränade.

– Här har vi alla möjligheter att öva utan att störa det civila samhället, säger Johan Timgren, ställföreträdande kompanichef till lokaltidningen.se.

Under övningsveckan var 1 500 hemvärnssoldater inkallade.

– Såväl chefer på olika nivåer som soldater ska träna sina befattningar, säger Johan Timgren.

Soldaterna gick igenom vad som skulle göras före och efter övningarna.

– Det är tillåtet att misslyckas. Efter en övning går vi igenom det som hände och det finns möjlighet att göra om, säger Johan Timgren.

Grupperna och patrullerna var under veckan ute på olika bevakningsuppdrag där olika scenarier målades upp. Det var sammanstötning med motståndare av konventionell art och det var sabotageförsök.

– Vi är alltid beredda, det är viktigt att vara på alerten. Den här övningen har varit inplanerad sedan länge, säger pressansvarige Eva Almström.

Eksjösoldat skadad av granat

EN SOLDAT VID ING2 i Eksjö skadades vid en övning med ammunitionsröjning när en granat exploderade av misstag. Soldaten fick vid händelsen

brinnande fosfor i ansiktet. Han fördes till sjukhus och är efter vård återställd. Olyckan inträffade under avslutningen av en tvådagarsövning.

Första världskriget 100 år

DET ÄR HUNDRA ÅR sedan Första världskriget bröt ut. På årsdagen 28 juli hedrades minnet av de soldater som dödades, bland annat i Storbritannien där medborgarna uppmanades släcka ljuset en timme. Imperial

War Museum öppnades åter för allmänheten med en ny avdelning om Första världskriget. I ett av världshistoriens blodigaste krig dog nio miljoner soldater. Alla världens stormakter deltog i kriget med 70 miljoner soldater.

Criscom stöttade under branden i Västmanland

UNDER BRANDEN fick MSB förstärkning från Försvarsutbildarnas förbund Criscom. Det är drivna kommunikatörer som är vana att agera under kris.

MSB skriver under pågående insats på sin hemsida:

”Vårt fokus just nu ligger på att stödja andra aktörer om så önskas i deras kommunikationsarbete. Just kommunikatörer är en viktig kompetens för att kunna

kommunicera med allmänheten och föra ut aktörernas budskap till allmänheten.”

Och den nya resurs MSB fått, erfarna kriskommunikatörer, levererades av Criscom under branden. Myndigheten och Försvarsutbildarna har under ett halvår jobbat med att ta fram en pool av kriskommunikatörer. Se artiklar på sidorna 20-21.

Avlyssningssäkra datorer hetare

SVENSKA FIBERSYSTEM har vunnit FMVs stora upphandling för säkra datorer för till exempel hantering av flygdata i JAS 39 Gripen. Företaget tror på en stark expansion även på den privata marknaden.

Svenska Fibersystem har sedan starten 2001 varit leverantör för avlyssningssäkra system för såväl Försvarmakten som polisen, Vattenfall och Saab.

Flygdata för Jas Gripen är avlyssningssäkra genom Svenska Fibersystem. Foto: Peter Liander / Försvarmakten

– Vi jobbar enbart med hårdvarukomponenter där skyddet består av en inkapsling av datorn där alla kabelanslutningar bygger på fiberanslutningar, säger Thomas Axaeus på Svenska Fibersystem till Computer Sweden.

Hemvärnet drog 80 mil slang

HEMVÄRNSFÖRBANDEN hade många viktiga uppgifter under branden i Västmanland, en var att dra fram slang åt räddningstjänsten. Över 80 mil slang fick hemvärnssoldaterna fram i hettan, runt om och inne i brandområdet utanför Sala. Hemvärnet ordnade också brandgator.

Under veckan då branden

härjade som värst besökte Försvarmaktens ställföreträdande insatschef, konteramiral Anders Grenstad, området.

– Jag är imponerad, inte bara av den fantastiska arbetsinsatsen, utan även över att det kommer fram mat och kängor till alla som kämpar i skogen, sa han på Försvarmaktens hemsida.

Black Hawk räddade nödställda i branden

TVÅ BLACK HAWK-HELIKOPTRAR från Helikopterflottiljen Malmen sattes in under branden utanför Sala. Uppdrag: Rädda nödställda. Vid sidan av tre Superpumor användes Black Hawk-helikoptrarna i brandbekämpningen, för ledning och för att rädda nio frivilliga som transporterat vatten. De omringades av bränder, men kunde räddas av helikoptrarna från Malmen.

En samordnare från Helikopterflottiljen koordinerade militär och civil flygverksamhet inom området.

– Delar av Helikopterbataljonen arbetar nu i princip dygnet

Black Hawk från Helikopterflottiljen räddar nödställda.
Foto: Anton Thorstensson / Combat Camera / Forsvarsmakten

runt för att stödja med resurser till brandbekämpningen. Vi har återkallat personal från semester och kraftsamlar nu vår verksamhet till att leverera effekt med personal och helikoptrar i brandområdet, sa överste Ulf Landgren chef för Helikopterbataljonen på förbandets hemsida.

Faran med fallolyckor underskattas

RISKEN ATT DÖ i en fallolycka är fem gånger högre än att dö i en trafikolycka. Det är dock endast 36 procent av politikerna inom riksdag, kommuner och landsting som vet att fall är den olyckstyp som leder till flest dödsfall. Det visar en ny undersökning från MSB.

Sammanlagt har 361 riksdagsledamöter, landstings- och kommunalråd, svarat på en enkät från MSB. Endast en tredjedel

känner till faran med fallolyckor.

– Beslutfattarnas felaktiga föreställningar om allvarliga olyckor påverkar samhällets prioriteringar vad gäller det olycksförebyggande arbetet. Det satsas bara bråkdelar på att förebygga fallolyckor jämfört med till exempel trafikolyckor och bränder, säger Jan Schyllander vid MSB på myndighetens hemsida.

Oavsiktligt skott

ETT VAKTHAVANDE BEFÄL vid Göta ingenjörsgement i Eksjö råkade oavsiktligt avlossa ett skott vid vapeninventering inne i ett förråd. Händelsen har anmälts till Forsvarsmaktens personalansvarsnämnd.

Vid vapeninventeringen tog befälet med sig ett vapen till förrådet där annan personal höll på med inventering. När han skulle säkerställa att vapnet var utan patron i loppet och göra en blindavfyrning, blev det i stället ett vådaskott.

Ingen skadades vid händelsen och befälet förklarar orsaken till vådaskottet med att kontrollen av vapnet gjorts felaktigt.

AKS – ska inte avlossas i förråd.
Foto: Combat Camera / Forsvarsmakten

MSBs siffror över räddningstjänsten 2013

NU HAR MSB tagit fram rapporten Räddningstjänst i siffror 2013. Den visar bland annat att räddningstjänsterna under fjolåret genomförde drygt 116 500 insatser, skriver Skydd och Säkerhet.

De största förändringarna förra året, jämfört med året innan, uppges handla om stormskador och bränder i skog och mark.

Rapporten innehåller även beskrivande statistik och analyser på riksnivå om den svenska kommunala räddningstjänstens

utformning och insatser under året.

– Fördjupningar i år är förändringar inom räddningstjänsten i ett tioårsperspektiv, samt större händelser eller komplicerade räddningsinsatser under 2013 som exempelvis Tranarpsolyckan. En fördjupning görs även kring samhällets kostnader för bränder, säger Morgan Asp, statistikproducent på MSB till Skydd och Säkerhet.

Rapporten visar att 66 procent av alla insatser vid stormskador skedde under tre dagar 2013.

– Ett antal stormar, Simone, Hilde, Sven och Ivar, drabbade olika delar av landet under sista kvartalet, säger Morgan Asp.

Brandmän från Södertörns brandförsvärsförbund – med i MSBs statistik.
Foto: Per Lunqe

Målflyg för 300 miljoner

SAAB SKA LEVERERA målflygstjänster till Forsvarsmakten fram till år 2020. Det står klart sedan försvarskoncernen undertecknat ett kontrakt med FMV, ett kontrakt som är värt 300 miljoner kronor.

Enligt kontraktet ska Saab fortsätta tillhandahålla målbogsering och störflygning när flygvapnet behöver öva. Verksam-

heten sköts i huvudsak från Nyköping. Det skriver affarsliv.com.

– Vi har ett långt och nära samarbete med Forsvarsmakten kring detta område och kontraktet är av stor betydelse för vår verksamhet i Nyköping, säger Lars-Erik Wige, affärsområdeschef för Support and Services inom Saab i en kommentar.

Ökade 2:4-satsningar

I DEN NYA INRIKTNINGEN för 2:4-anlaget lyfter MSB fram behovet av fortsatt utveckling av krisberedskapen regionalt och lokalt. MSB vill se ökad långsiktighet, bättre samordning och dialog mellan länsstyrelser och kommuner.

En viktig del i arbetet är den överenskommelse om kommunal krisberedskap som undertecknades mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting 2013 och som börjar gälla fullt ut 2015.

– I överenskommelsen anges att kommunerna ska ta fram ett styrdokument som bland annat beskriver vilka åtgärder som en kommun ska genomföra under mandatperioden. Särskilt hur man tänker använda den samverkanssättning för åtgärder i samarbeten med andra, till exempel delta i regionala eller nationella övningar, säger Björn Myrberg på MSB.

Säpo twittrar

NU TAR SÄPO steget ut bland sociala medier. Liksom amerikanska CIA där Twitter och Facebook visat sig vara en succé väljer myndigheten att visa upp sig på nätet.

Säpos avsikt att skapa ett twitterkonto offentliggjordes i somras. Då var ingen tid satt för starten.

– Vi har i dagsläget inget lanseringsdatum, men ni kommer att se Säkerhetspolisen på Twitter inom en snar framtid, sa Fredrik Miller, pressekreterare på Säpo till Metro.

Kontot blir ett snabbt sätt för myndigheten att sprida information och kunskap om sin verksamhet.

Film ska höja nationens beredskap

NATIONENS BEREDSKAP – det är en film som ger bilder av Sveriges nationella resurser för att möta risker med farliga ämnen. Filmen är producerad av Samverkansrådet, ett forum för att stärka förmågan inom CBRNE-området.

Filmen kan användas för utbildning och information, skriver Tjugofyra7. Fokus ligger på hur Sverige klarar olika kriser, framför allt händelser med farliga ämnen.

– Vi vänder oss till en bred målgrupp. Syftet är att höja med-

vetenheten inom området, hur beredskapen ser ut, säger Michael Wermelin på avdelningen för utveckling och beredskap på MSB.

Nationens beredskap är 23 minuter lång och ger en överblick av svensk förmåga att hantera risker. Området CBRNE beskrivs och en spelad kris med ett stort dammavbrott med svåra följder ger inblick i hur beredskapen fungerar och hur man samverkar för att klara påfrestningarna.

– Filmen ska du kunna förstå utan förkunskaper. Den kan vara lämplig för elever i avgångsklasser på gymnasiet, men är även bra som introduktion för de som börjar arbeta inom krisberedskapsområdet, eller utbildar sig i branschen.

Som extra material finns 2 timmar och 26 minuter intervjuer där sakkunniga på myndigheter ger fördjupad kunskap.

– Dom inslagen är riktade till de som jobbar i branschen och vill veta mer, säger Michael Wermelin.

CBRN-soldat i hemvärnet, del av beredskapen mot farliga ämnen. Foto: Per Lunge

Hemvärnet sliter med vattnet

KRISTINEHAMN STÅR under vatten. Flera vägar har rasat. E18 är dräkt. Då kallas hemvärnet in. Uppdrag: Håll vattenmassorna borta.

– Jag har aldrig varit med om något liknande, säger räddningstjänstens ledare Daniel Brandberg till dn.se.

Räddningstjänsten koncen-

trerar sina styrkor mot norra och centrala delarna av Kristinehamn. Men frivilligstöd behövs. Hemvärnet kallas in för att med bandvagnar ta upp kampen mot vattenmassorna.

– Hemvärnet har lagt ut sand säckar i de värst drabbade områdena, säger Daniel Brandberg.

Hemvärnssoldater i fronten

TVÅ AV DE hemvärnssoldater som höll lågorna i schack under storbranden i Västmanland var Rickard Svenneryd och Patrik Moberg från Öster Rekarne hemvärnskompani.

– Vi känner många som bor i det här området eftersom vi själva bor här och det känns jättebra att hjälpa till, säger Rickard Svenneryd till forsvarsmakten.se.

När forsvarsmakten.se gör ett besök arbetar Rickard och Patrik vid en av de vattenpumpar som trycker fram sjövattnet genom långa slangar till brandområdet. Deras kängor är kladdiga av lera, svetten lackar och den rökiga och torra luften sticker i halsen.

– Vi kollar att det är rätt tryck i pumpen och att inte bränslet tar slut. Det är kanske inte det roligaste jobbet, men det måste göras, säger Rickard.

Släckningen var en militär insats.

– Just nu jobbar mellan 80 och 100 soldater per pass och det är mycket uppskattat. Folk från bygden kommer hit med sockerkaka och säger "varsågoda, ni gör ett jättebra jobb" och affärer kommer hit med hela lastbilar med proviant. Så har det varit hela tiden, säger Christer Larsson som under branden ledde det militära arbetet på marken.

Fältartisterna på HMS Nyköping

DET VAR TRÅNGT OMBORD på Visbykorvetten HMS Nyköping när fältartisterna spelade för besättningen i Malmö hamn.

Inte bara fältartisterna, utan även besättningen fick slita hårt. 1 100 besökare ville se vad som döljer sig i fartygets skrov, på däck på kommandobryggan.

På fartygets helikopterdäck väntade belöningen för besättningen när allmänheten gått i

land. Elever från fältartisternas sommarkurs bjöd på rockkonsert.

– Det blev en otroligt lyckad dag på alla sätt, säger Gabriella Lidén som är rekryteringsofficer vid Tredje sjöstridsflottiljen till forsvarsmakten.se.

På kajen i Malmö fanns också personal från Marinbasen och P7 som svarade på frågor om rekrytering och vad det innebär att jobba i Försvarsmakten.

Fältartisternas konsert började för besättningen lite trevande. Men efter en reserverad start dansade och sjöng besättningen med.

HMS Nyköping, scen för artister. Foto: Försvarsmakten

MSB i Irak

MSB HAR INLETT den svenska hjälpsatsen i Irak. Två Herculesplan med 170 tält för 850 personer har anlänt till Erbil i norra Irak. Det var första delen i en planerad större insats, skiver MSB på myndighetens hemsida.

MSB har sedan en tid ett antal experter på plats som stödjer olika FN-organ. Myndigheten har medarbetare som koordinerar den svenska hjälpen, som bistår i att bygga tälten, och som ser vilket hjälpbehov som finns.

Ny bok om DC-3:an

– Svenskarna satt på parkett och spanade på de sovjetiska stridskrafterna.

Det säger Christer Lokind, tidigare svensk underrättelse-officer, som skrivit en bok om DC-3-affären till Ny teknik.

En sommardag 1952 var planet i luften och spanade på sovjetiska radar när ett sovjetiskt Mig-plan jagade ikapp och gick till attack. Drygt 50 år senare, 2003, hittades DC-3:an och kvarlevorna av fyra av de åtta besättningsmännen på Östersjöns botten.

– Det var först 1983 som statsmakterna avslöjade vad

planet egentligen hade sysslat med. Tidigare hade flygningen kallats navigationsflygning, säger Christer Lokind.

I sin nya bok "DC-3:an – Kalla krigets hemligheter" hävdar Christer Lokind att ett tungt skäl bakom den ryska aggressionen bland annat var att amerikanska bombplan med brittiska nationalitetsbeteckningar testat att flyga anfallsvägarna för ett stort kärnvapenangrepp mot Sovjet under natten 17-18 april.

Christer Lokind kartlägger dramatiken och har inte undanhållit något, lovar han enligt Ny Teknik.

Hemvärnet övar i Västmanland

HEMVÄRNET SLÄCKER INTE bara bränder i Västmanland. Veckorna före historiens största brand i Sverige, genomförde Västmanlands hemvärnsbataljon en större övning.

Bataljonen bevakar skyddsobjekt och under övningen drillas tre hundra soldater i förmågan att skydda och bevakade dessa skyddsobjekt.

– Hemvärnet har fått en ökad betydelse. Staten har beställt ett modernare hemvärn där majoriteten av soldaterna nu gör åtta övningsdygn per år, säger övningsledaren Bengt Tiberg till Sveriges Radio.

Övningen är spridd på tre platser och soldaterna får öva på olika typer av objekt.

– Vi har uppgifter kopplade till militära skyddsobjekt. I första hand handlar det om att neka tillträde. Beträffande skyddet handlar det mer om att se till att de olika objekten inte utsätts för sabotage, säger Bengt Tiberg.

Han menar att utvecklingen i Öst och Ukraina påverkar Hemvärnets inriktning.

– Det har blivit en väsentligt ökad tillströmning av intresseanmälningar. Vi får också nyare och modernare materiel, säger Bengt Tiberg.

Insatspluton i hemvärnet.
Foto: Försvarsmakten

Social oro hotar säkerhetsmål

SOCIAL ORO HOTAR de nationella säkerhetsmålen och utmanar svenska krishantering.

– Det svenska krishanteringssystemet klarar inte av att hantera social oro, säger konsulten Åke Jacobsson, tidigare räddningschef och kommundirektör i Göteborg till Tjugofyra7.

Åke Jacobsson och Ulf Nilrud har på MSBs uppdrag tittat på samverkansprocessen kring social oro ur ett kommunledningsperspektiv. De har speciellt tittat på Sveriges tre största städer och kommunledningarnas viktigaste samverkanspartners, länsstyrelsen, polisen och räddningstjänsten. Tjänstemän på kommunlednings- och stads-

delsnivå har intervjuats.

Bakgrunden till utredningen är Husbyupplöppet 2013, men social oro är inget nytt.

– Förr var det en lokal företeelse. Då var det bilbränder och inte social oro. Den stora skillnaden under senare år är att med de sociala medierna kan oron snabbt sprida sig över stora geografiska områden, säger Ulf Nilrud.

Åke Jacobsson och Ulf Nilrud menar att samhället med enkla åtgärder kan utveckla dagens system så att det även kan hantera de lokala riskerna.

Hemvärnets Riff fann 66-åring

DEN 66-ÅRIGE MAN som försvunnit från sitt boende i Markaryd återfanns av hundförare och hunden Riff från hemvärnet.

Polisen uppger att den försvunne hittades tre kilometer från hemmet.

– Mannen var vid medvetande men svårt medtagen och har förts med ambulans till Ljungby

lasarett för vård, säger Robert Loeffel, kommunikationschef vid Kronobergspolisen till smp.se.

Mannen som var svårt sjuk försvann från sitt boende vid lunchtid aktuell onsdag. Personalen på boendet upptäckte först på eftermiddagen att han var borta. Polisen hade flera patruller på plats. Hemvärnet, Missing People och lokala orienteringsklubbar deltog i eftersöket.

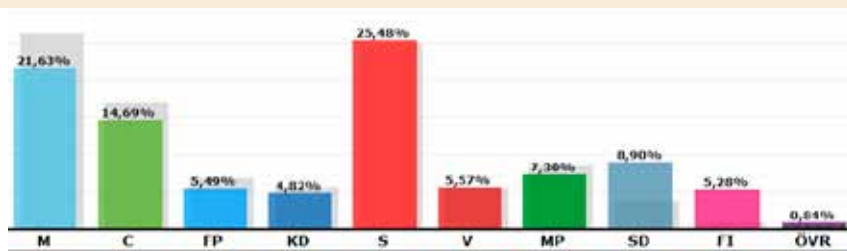
Den försvunne återfanns av hundföraren Eva Levin och den 10-åriga hunden Riff.

– Vi sökte utmed en mosse men hunden drog mig tillbaka till ett annat håll. När vi kom in i ett skogsparti satt den försvunne mannen där, säger Eva Levin.

Hunden är en viktig resurs i hemvärnet. Foto: Försvarsmakten

Svenska folket har valt

FÖRSVARSAUTBILDAREN kommer att följa förändringarna i försvarsfrågorna i kommande nummer av tidningen.

Bild hämtad från val.se

Studerar hemvärnet

FÖRFATTAREN och forskaren Lars Brink har av Föreningen för Göteborgs försvar tilldelats ett arbetsstipendium på 50 000 kronor. Pengarna går till en studie om hemvärnsrörelsen under det kalla kriget 1945-1989.

– Kvinnor och män slöt upp, utbildade sig, bildade krigsförband och byggde hemvärns- och lottagårdar, säger Lars Brink till nwt.se.

Genom andra världskrigets och kalla krigets framväxt kom det folkliga engagemanget för frivillig medverkan i försvaret. Detta engagemang sätts under lupp av Lars Brink. Han ska göra en etnologisk undersökning med stöd av stipendiet. Dessutom har Lars Brink nyligen blivit hedersmedlem i Etnologiska föreningen i Västsverige, där han

varit styrelseordförande sedan 1981.

Lars Brink stod på UD:s talarlista över specialister på Raoul Wallenberg under minnesåret "Raoul Wallenberg 1912-2012" och ingår nu i Raoul Wallenberg-akademiens föreläsarbank. Nu turnerar han med föreläsningen "Raoul Wallenberg – en humanist med civilkurage".

Hemvärnet under Kalla kriget studeras av Lars Brink. Foto: Sven Åke Haglund / Försvarsmakten

Helikopterflottiljens radio slogs ut av kaffemaskin

HELIKOPTERFLOTTILJEN i Linköping har haft problem med störningar i radiosystemet Rakel. Nu har störkällan lokaliserats – en kaffemaskin.

– Man stod och mätte när det blev kafferast, säger Lasse Jansson, informationschef på flottiljen till Aftonbladet.

Det digitala radiosystemet Rakel används sedan flera år av polis, räddningstjänst och tull. Nu har även Rakel införts i Försvarsmakten och för drygt ett år sedan började systemet användas för kommunikation på marken av Helikopterflottiljen, skriver SVT.se.

Men Rakel har fungerat dåligt på flygbasen, en av systemets frekvenser stördes ut med jämna mellanrum av en tidigare okänd anledning.

Av en tillfällighet upptäcktes störkällan, kaffemaskinen genererade en frekvens med en räckvidd på tio meter. Radiomasten står inom räckhåll för kaffemaskinen. Men att byta ut den är inget alternativ som övervägs.

– Det går ju att sätta dit en annan maskin, man vill ju inte att det här ska hända igen. Förmodligen får vi skärma av den på något sätt, säger Lasse Jansson.

Tryggt i Värmland

LÄNSSTYRELSEN I VÄRMLAND har startat projektet Tryggt och säkert län. Målet är att utveckla en modell för ett mer systematiskt och faktabaserat säkerhetsarbete.

Alla kommuner i länet deltar i projektet, liksom MSB, polisen, landstinget, Karlstad universitet och räddningstjänsten i Karlstadsregionen.

– Önskade händelser leder till ett stort lidande och stora kostnader. Enbart i Värmland beräknas kostnaderna för olyckor till 2.2 miljarder kronor. Vi är säkra på att detta i hög grad kan påverkas till det bättre, säger Björn Sandborgh, styrgruppsledare för projektet till Tjugofyra7.

Idén bakom projektet är samverkan mellan berörda parter i länet.

– Tryggt och säkert län är ett innovativt samverkansprojekt

om faktabaserat säkerhetsarbete och grunden är erfarenhetsåterföring och vunna kunskaper. Visionen är att skapa ett tryggt och säkert Värmland, både mänskligt lidande och kostnader ska minskas.

Projektet löper över tre faser.

Det börjar med inhämtning av statistik som ska ge en bild av läget i kommunerna. Den bilden ska visa vilka risker som är störst, var olyckor sker och vilka som drabbas. När bilden är klar följer analys som ska ge underlag för att ta fram nya metoder och verktyg.

Det unika med projektet är bredden med samverkan mellan myndigheter, länsstyrelsen, landstinget, kommuner och frivilliga.

Projektiden bygger på bred samverkan och två kommuner, Arvika och Kil har redan inlett arbetet. 2015 ska länets samtliga kommuner vara igång i projektet.

Nya räddningshelikoptrar i drift

SVERIGES NYA räddningshelikoptrar är nu i drift. AW 139 är modellbeteckningen.

– Vi har jobbat intensivt för bytet av helikoptrar i flera års tid och det känns fantastiskt bra att den första av de nya helikoptrarna nu är i operativ beredskap, helt enligt tidsplanen. Nu kan vi fortsätta arbetet med att sjö- och flygräddningen blir ännu bättre på att rädda liv, säger Noomi Eriksson, direktör för sjö- och flygräddningsverksamheten på Sjöfartsverket till batliv.se.

I oktober 2012 tecknades avtal med engelsk-italienska helikoptertillverkaren AugustaWestland om att köpa sju nya AW 139.

Förbättringarna jämfört med Sikorsky S-76 som ersätts är flera. AW 139 är en modernare helikopter, alltifrån uppbyggnad och säkerhet till autopilot och instrument. Den har större räckvidd, flyger snabbare och ta mer last. AW 139 är dessutom utrustad med avisningssystem, vilket innebär bättre allvädersförmåga.

AW 139-helikoptrarna kommer att placeras på Sjöfartsverkets baser för räddningshelikoptrar i takt med att besättningarna utbildats och certifierats för den nya helikoptertypen.

Polen köper undervattensfarkost

SAAB KOMMER att leverera undervattensfarkosten Double Eagle till den polska marinen. Den obemannade och fjärrstyrda farkosten ska användas för minjakt.

– Detta lägger ytterligare en

marin till vår lista över användare av Double Eagle-systemet, säger Agneta Kammeby, chef för Saabs affärsenhet Underwater Systems, i en kommentar till affarsliv.com.

Double Eagle används av flera

mariner i bland annat Östersjön och Nordsjön.

Double Eagle från Saab till Polen.
Foto: Saab Group

Värnplikten tillbaka?

Soldater ur arméns jägarbataljon rycker fram – frågan är om värnpliktiga eller yrkessoldater är bättre? Foto: Kim Svensson / Combat Camera. Övre lilla bilden: Allan Widman. Foto: Folkpartiet. Nedre lilla bilden: Generalmajor Karlis Neretnieks förespråkar värnplikt som grund. Foto: Per Lunqe

För och emot värnplikt: Nu höjs röster för värnplikten. Efter beslutet 2009 som avskaffade ett hundraårigt personalförsörjningssystem, menar politiker att en återgång kan vara gynnsam.

TEXT: PER LUNQE

Frågan är aktuell också med anledning av händelserna på Krim och i Ukraina. En återgång till värnplikt eller värnplikt i kombination med frivilliga soldater? Allan Widman (FP) skriver i en debattartikel i Sydsvenskan att den ryska aggressionen ger Sverige ett nytt säkerhetspolitiskt läge, ett läge där frivilligheten inte räcker för att fylla förbanden.

Lämna prestige

”...Samtidigt är det uppenbart att den krigsorganisation Sverige beslutade om år 2009 inte kan bemannas på frivillig väg. Det skulle ha skett vid utgången av detta år. Beskedet från Försvarsmakten är nu år 2023.”

Var det ett förhastat beslut 2009, ett sätt att spara pengar när Kalla kriget var över?

– Nu får vi lämna prestige och ta bort läsningarna, säger Allan Widman.

Folkpartiet är dock kluvet. Partiled-

ningen driver frågan om ett mellanting mellan värnplikt och ett yrkesförsvar med frivillighet. Men partiets väljare är vid sidan av Vänsterpartiets de mest kritiska mot värnplikt (SvD Sifo). Samtidigt är i samma Sifo-undersökning 48 procent av väljarna för värnplikt.

Allan Widman menar att yrkesförsvaret inte visat sig fungera.

– Vi kommer inte i mål på frivillig väg. Vi kan inte bemanna förbanden.

”Sverige är i skriande behov av ett nationellt, militärt försvar. Det kommer att kräva fler soldater, ett jämnt och tillräckligt flöde av personal in i försvaret och att de som tjänstgör där väljer att stanna kvar” skriver Allan Widman.

Dyrare med yrkesförsvar

När riksdagen 2009 beslutade att förklara värnplikten vilande och i praktiken avskaffa den, gjordes det för att spara pengar i ett säkerhetspolitiskt läge som var gynnsamt för Sverige. Nu frågar sig många bedömare om yrkesförsvaret är billigare?

I en rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, visar det sig att Försvarsmaktens kostnader i stället ökar med yrkesförsvaret. Personalkostnaderna låg år 2000 på 12 miljarder kronor och gick stadigt ner till 2009 då kostnaderna för personalen upp-

gick till 9 miljarder. 2013 var siffran 12,6 miljarder. Forskarna kommer fram till följande nota: ”Skiftet från plikt till frivillighet har skapat merkostnader på två miljarder om året utan att Försvarsmakten kompenserats.”

Låg kostnad

Generalmajor Karlis Neretnieks, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, menar att det finns såväl fördelar som skäl till att ett land som Sverige inte ska ha värnplikt.

– Med värnplikt får vi volym till låg kostnad. Sverige är stort men har liten befolkning. Det ger en bra folkförankring, säger han.

Vidare menar Karlis Neretnieks att värnplikten ger en rekryteringsbas för fast anställda befäl och soldater.

– Försvarsmakten tillgodogör sig civila kompetenser ”gratis”.

På minussidan:

– Svårt politiskt beslut att kalla in värnpliktiga, svårt att delta i internationella övningar, det kan värnpliktiga bara göra i slutet av utbildningen.

Karlis Neretnieks slutsats är att det krävs såväl stående som mobiliseringsförband.

– Personalförsörjningssystemet bör ha värnplikt som grund men där vissa, för kortare och längre tid, anställs för att tjänstgöra på heltid, säger han.

Sverige stod värd för ett Nato-möte 2013 där framtida samarbetsformer diskuterades, bl a värdlandsstödet. Foto: Sergeant Anton Thorstensson/Combat Camera/Försvarsmakten

NATO efter Newport: Alliansen ger Putin svar

NATO står inför en ny utmaning, som innebär att växla från det hot terrorismen utgör till att visa Ryssland att alliansen är beredd att möta militära hot. Sverige som icke-medlem bör inte ha för stora förhoppningarna om militärt stöd från NATO om det fientliga angreppet står för dörren. Världlandsavtalet kan dock vara ett steg mot att ett stöd kan bli aktuellt.

TEXT: PER LUNQE

Vi frågade en av de analytiker som har god kännedom om NATO, var alliansen står i dag? Ann-Sofie Dahl är docent i internationell politik och verksam vid Center for Military Studies i Köpenhamn.

NATO:s toppmöte i Wales, vad stod på dagordningen?

– NATO håller toppmöten med oregelbundna mellanrum, en del har gått till historien, som till exempel toppmötet i Prag 2002, när de baltiska länderna formellt bjöds in som medlemmar. Årets toppmöte platsar helt klart i den tyngre delen, framför allt efter den ryska aggressionen mot Ukraina som ordentligt satte avtryck på toppmötet, säger Ann-Sofie Dahl.

Inget "Afghanistan-möte"

Rent konkret antogs en "Readiness Action Plan" med en styrka på 4 000-10 000 soldater som ska kunna rycka ut inom 48 timmar. Ann-Sofie Dahl menar att det funnits "farhågor" om att toppmötet skulle blivit ett "Afghanistan Summit".

– Det skulle då handlat om avslutandet av ISAF, men utan framåtblickande perspektiv. I stället blev det nu ett toppmöte som dominerades av Ukraina-krisen, men det talades också mycket om hotet från den Islamiska Staten, IS.

Hur står sig Artikel 5-garantierna i ljuset av Ukraina?

– Med den ryska aggressionen mot Ukraina har de kollektiva säkerhetsgaranti-

Irans atombomb

erna medlemsländerna emellan i Artikel 5 åter kommit högst upp på dagordningen, inte minst gentemot de sårbara baltiska staterna.

Vad innebär detta för partnerländerna?

– Det är ett nytt läge där vi inte längre har tillgång till samma information eller tas in i planeringen som tidigare. Nu är det "members only" som gäller i NATO. Men i Wales fick Sverige och fyra andra partnerländer ett slags guldkort och erbjudande om ett fördjupat samarbete, säger Ann-Sofie Dahl.

Kalldusch

USA:s ambassadör i Stockholm, Mark Brzezinski, gav i början av sommaren Sverige och Forsvarsutskottet besked om att militärt stöd inte ges från NATO eller USA om Sverige hotas av Ryssland. SvD menar att detta kom som en kalldusch, att Sverige inte omfattas av NATO:s försvarsgarantier. Har vi hoppats för mycket?

– Ja. Det är märkligt att den gamla myten har levt kvar om att NATO "ändå kommer", utan att Sverige som andra länder behöver gå med i alliansen. Det borde man insett för länge sedan. Men å andra sidan är USA och NATO medskyldiga till att missuppfattningen kunnat fortleva i alla år. Det har varit mycket mumlande ända fram till Foghs klargörande i Sälen 2013.

Världsstöd

Vad innebär regeringens beslut 26 juni att ge Forsvarsmakten i uppdrag att inleda avtalsförhandlingar med NATO om världsstöd, ett avtal som ÖB general Sverker Göranson undertecknade i Newport?

– Ett mycket bra beslut. Den ensidiga Solidaritetsdeklarationens formuleringar om att "ge och ta emot stöd" kräver ju förberedelser med NATO. Även det har blivit snudd på akut efter Ukraina, och givetvis de ryska bombövningarna mot Stockholm, där Sverige och Norden hamnat i ett strategiskt centrum på ett sätt som vi inte sett sedan Kalla kriget, säger Ann-Sofie Dahl. ■

Ann-Sofie Dahl, docent i internationell politik. Foto: Per Lunqe

Iran oroar omvärlden med sin anrikning av uran. Ett kärnvapen-Iran skulle utmana den säkerhetspolitiska ordningen i regionen. Förhandlingar är den enda vägen, menar Rouzbeh Parsi.

TEXT: PER LUNQE
FOTO: LUNDS UNIVERSITET

Dagen innan fristen för fortsatta förhandlingar mellan den så kallade P5+1 gruppen och Iran gick ut i slutet av juli slöts en överenskommelse om en fyramånaders förlängning av samtalen som ska förmå Iran att inte utveckla kärnvapen och i gengäld få lättnader i sanktionerna mot landet. P5+1 består av USA, Ryssland, Kina, Frankrike och Storbritannien samt Tyskland.

– Förhandlingar tar tid och vi behöver uthållighet om vi ska nå våra mål på fredlig väg, säger John Kerry, USA:s utrikesminister till CNN.

Uppfyller åtaganden

Historikern och säkerhetspolitiska analytikern vid Lunds universitet, Rouzbeh Parsi, menar att förhandlingsvägen är rätt.

– Det är enda vägen. Alternativet, ett militärt anfall på Iran skulle få oöverskådliga konsekvenser, säger han.

IAEA, atomenergiorganet i Wien, gick ut före överenskommelsen om fortsatta samtal och meddelade att Iran uppfyllt sina åtaganden under den plan som löper, en plan där Iran ska visa att landet inte anrikar uran över en viss nivå. Obama-administrationen svarade med lättade sanktioner.

De sanktioner som är förhandlingsvapnet mot Iran har bromsat landets ekonomiska utveckling. De två senaste åren har Irans BNP backat med åtta procent per år. Betyder det att sanktionerna får effekt?

– Ekonomin bromsas men iranierna tycks bli alltmer immuna mot sanktioner. Det är ungefär som att man inte ger ett barn godis. Efter ett halvår har barnet glömt godiset, säger Rouzbeh Parsi.

Kina köper olja

Trots sanktioner har Irans oljeexport ökat. Första halvåret 2014 uppgick den till 1.4 miljoner fat om dagen, en ökning med 48

procent jämfört med förra året. Orsaken är kinesiska köp.

Irans ledning förnekar att de utvecklar kärnvapen. Frågan är vad ett land, med enorma tillgångar till fossila bränslen har för nytta av befintliga 19 000 centrifugerna för anrikning av uran och i förhandlingarna med P5+1 ställer krav på ytterligare 80 000 centrifugerna?

– Iran behöver exportera sitt fossila bränsle för sin ekonomiska utveckling. Den inhemska elkonsumtionen växer.

Avskräckning

Är ett iranskt hot om utveckling av kärnvapen en spelbricka inför det hot landet känner från regionen, Israel och USA?

– Iran försöker troligtvis utveckla kapaciteten i avskräckningssyfte om landet skulle utsättas för ett militärt hot, säger Rouzbeh Parsi.

Iran skrev 1968 på ickespridningsavtalet och står sedan dess under IAEA:s inspektioner. Kan landet dölja en utveckling av kärnvapen?

– IAEA vill inspektera i större utsträckning, till exempel med så kallad live feed övervakning och oanmälda inspektioner. En hundra procentig garanti kan aldrig ges, varken i Iran eller något annat land.

Ligger det en poäng i att inte ha kärnvapen, men att vara nära?

– Ja, att ha teknisk kunskap och industriell kapacitet. Det är som det japanska alternativet och som Sverige faktiskt också hade i slutet av 1960-talet fram till 1972, en möjlighet eller ett hot om att kunna ta fram kärnvapen inom sex till tolv månader, säger Rouzbeh Parsi. ■

Analytikern Rouzbeh Parsi menar att Iran behöver fler urancentrifuger för en ökad elkonsumtion.

Under nästa år inleds serieproduktionen av artillerisystem 08 eller i dagligt tal Archer vid Bae Systems Bofors anläggningar i Karlskoga.

Artilleriregementet övar med de första Archerpjäserna

Måndagen den 23 september förra året drog många svenska artillerister en lättadens suck. Då överlämnades de första fyra Archerpjäserna från tillverkaren Bae Systems Bofors till FMV. Två månader senare fick artilleristerna beskedet att norska försvaret väljer att avbryta deltagandet i Archerprojektet. Ett avhopp som dock kan innebära att Sverige får fler pjäser än de 24 som redan beställts!

TEXT OCH FOTO: STEFAN BRATT

I början av december förra året kom det högst oväntade besked från norska regeringen – ”vi avvecklar vårt deltagande i Archerprojektet”. Något som direkt förvandlades till en smärre mardröm för Försvarets Materielverk, som är formell beställare gentemot leverantören BAE Systems Bofors i Karlskoga.

Full fart på utbildning

På Artilleriregementet i Boden pågår nu utbildningen för fullt för 91:a artilleribataljonen. De första fyra förseriepjäserna är dock inte kompletta.

Fortfarande har inget beslut fattats om vilket radio- samt eldledningssystem

Archer ska förses med. Innan det norska avhoppet gällde att Archer skulle ha norska Odin som tillverkas av Kongsberg men nu är det långt ifrån givet att Kongsberg får leverera eldledningssystemet.

– Vi på A9 tycker givetvis att detta är både synd och olyckligt att norrmännen valt att lämna projektet, eftersom vi hade fått igång ett väl fungerande samarbete med de norska användarna. För vår del är det nu full fart i såväl utbildning som arbetet med att ta fram nya reglementen och metoder, säger major Björn Isaksson, Försvarmaktens och Artilleriregementets projektledare för införandet av Archer-systemet.

Joakim Lewin är chef för funktionen Indirekt eld inom FMV. Han förklarar för Förvarsutbildaren att FMV kommer att driva projektet vidare.

– Vi kommer att hjälpa Norge att på bästa sätt lämna projektet, men det får inte innebära att vi själva får ökade kostnader. Sannolikt kommer vi dock att drabbas av ytterligare förseningar och i framtiden kan vi inte inräkna tänkta besparingar som samarbetet skulle ha medfört.

Fler pjäser till Sverige?

Att Norge inte vill ha några pjäser innebär samtidigt också en möjlighet för Försvarmakten att öka sina ambitioner och köpa

ytterligare system. Att insatsorganisationen skulle få två bataljoner med vardera 18 pjäser kan motiveras ur en understödssynpunkt mot den målbild av fungerande brigadsystem som arméchefen har presenterat.

– Naturligtvis vore det bästa för såväl Försvarmakten som för BAE Bofors om ytterligare kunder ansluter till systemet. Det skulle ge såväl delade kostnader som en bättre beläggning hos industrin, konstaterar Joakim Lewin.

Andra samarbeten ses över

Norges avslut innebär också att övriga samarbeten, inom ramen för det MoU Indirekt Eld, som pågår med Norge, ses över.

– Materielprojekt som är påbörjade kommer att fullföljas eftersom det säkrast leder till leveranser i tid. Den stora frågan för framtiden är hur vi ska gå vidare med eldledningssystemet, som i hög grad bygger på att brukarna använder samma taktik och metoder. Detta blir en stor fråga under 2015, konstaterar Joakim Lewin.

FMV och Bofors har nu enats om en plan för hur arbetet ska gå vidare med den svenska delen av beställningen. Planen leder fram till leveranser av pjäser till Försvarmakten runt årsskiftet 2015-2016.

Inom BAE Systems Bofors är tongångarna trots den norska motgången positiva och förväntningar finns på fler affärer utanför Norden.

Beroende av BAE

Fortfarande är Försvarmakten och FMV beroende av att BAE Systems Bofors är ett fungerande företag som kan slutföra Archerprojektet och dessutom ha en väl fungerande serviceorganisation för lång tid framöver:

– Inom BAE Systems Bofors är vi glada över att Archersystemet nu används vid Artilleriregementet och att man där övar och skuter med pjäserna. För vår del är det en viktig del i marknadsföringen att presumtiva kunder nu kan besöka regementet och på plats få se pjäserna i sin rätta miljö samt få diskutera hur Archer används med soldater och officerare som har erfarenhet av det, säger Sigurlaug Forsman, kommunikationsansvarig vid BAE Systems Bofors.

Hon berättar att Archersystemet nu kommer att presenteras fullt ut i samband med återkommande försvarsmässor runt om i världen. ■

Byggnadsarbeten vid FRA:s anläggning på Lovön 1943.
Bild till höger: Tysk G-skrivare.

Svensk signalspaning

Försvarsstabens inrättande 1937 innebar bildandet av en gemensam avdelning för radiospaning. Ett omfattande arbete bedrevs inom försvarsstaben före andra världskriget och vid krigsutbrottet hade man en god kunskapsnivå. Man inhämtade och forcerade både militär och diplomatisk trafik från flera olika länder. För den militärt inriktade spaningen var Tyskland och Sovjetunionen i fokus.

TEXT: FREDRIK WALLIN
FOTO: FRA

Efter den tyska invasionen av Danmark och Norge 1940 begärde Tyskland att få använda de telegrafkablar som tidigare hyrts av Norge för trafik till de tyska styrkorna i det ockuperade Norge. Efter viss tvekan sa man ja till detta, men från svensk sida såg man till att tappa av trafiken. Trafiken var krypterad med en kryptoapparat vid namn Siemens & Halske T52, den så kallade G-skrivaren.

Matematikern Arne Beurling fick i uppdrag att analysera trafiken. Efter ett par veckors arbete kunde han forcera det tyska kryptot. I början var det trafik till de tyska styrkorna i Norge. Senare blev det även

trafik till de tyska styrkorna i Finland och till den tyska ambassaden i Stockholm. Den här trafiken gav bra inblick i tyska planer och avsikter, och hjälpte den svenska statsledningen att hålla Sverige utanför kriget. Verksamheten kom att bli så omfattande att signalspaningsverksamheten 1942 avskiljdes till det självständiga Försvarsväsendets radioanstalt, FRA.

Från 1943 genomförde tyskarna ett antal åtgärder som kom att försvåra den svenska signalspaningen. Man införde nya modeller av G-skrivaren och ny tillsatsutrustning. Från slutet av 1943 kom Sverige att tappa denna så viktiga förmåga. Det visade sig att tyskarna hade fått reda på att man i Sverige kunde forcera deras krypton, sannolikt via Finland. Det är ett bra exempel på hur viktigt det är med sekretess i underrättelseverksamheten.

Efterkrigstiden och det kalla kriget

Efter andra världskrigets slut var man tveksam om man behövde en signalspaningsverksamhet under fredstid. Händelserna i Östeuropa visade på motsatsen. Strax efter kriget var det val i Polen, och FRA:s signalspaning kunde då visa att det förekom omfattande valfusk där man såg till att de kommunist-

vänliga partierna vann. Man insåg då i Sverige att det behövdes en kompetent svensk underrättelsetjänst för att få en uppfattning om vad som hände i de slutna länderna bakom järnridån.

Under det kalla kriget kom FRA att bli en larmklocka i det svenska invasionsförsvaret. I och med att Sverige hade ett värnpliktsförsvar där vi hade behov av förvarning för att hinna mobilisera så var det extra viktigt med en väl fungerande underrättelsetjänst. Fokus för svensk signalspaning kom att bli läget i Östersjöområdet och stormakter i närområdet.

Idag

Slutet på det kalla kriget innebar ett flertal militära insatser med svensk trupp utomlands, bland annat i Bosnien, Kosovo, Tchad, Libyen, och den ännu pågående insatsen i Afghanistan. Det har skapat helt nya utmaningar för FRA där man har behövt ta sig an nya underrättelse- och språkområden. I tillägg har vi den internationella terrorismen som även berör oss, samt hoten mot våra informationssystem, som vi blivit allt mer beroende av. Signalspaning är ett av de få sätt där man kan spåra vem som ligger bakom avancerade IT-attacker, och bilda sig en uppfattning om angriparnas verktyg för att kunna skydda sig mot dem. ■

HvSS ungdomstävling – Norge i topp

Norges vinnande lag under några straffrundor.

261 ungdomar gjorde upp i ungdomstävlingen på HvSS. Lika viktigt som tävlingen, var att träffas och ha roligt.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Norges pojklag höll för trycket. När ungdomstävlingen på HvSS i Vällinge avgjordes hade laget ett försprång på 15 minuter till Dalecarlia badgers från Dalregementsgruppen. Trea låg Lettlands lag 1. Den ordningen höll. På topp 16-listan återfanns sju lag från Försvarsutbildarna när sista momentet, terränglöpning, var klart på söndagen.

Tävlingen samlade 67 lag från hela Sverige, Norge, Finland och Baltikum. De kom för att mäta sina krafter med lika-sinnade.

Fältskjutning

Under tävlingens första dag tävlade ungdomarna i grenarna fältskjutning, precisionsskastning, hinderbana, biathlon, avståndsbedömning, ett överraskningsmoment som ställde krav på lagarbete och koordination och den orienteringsbudkavle där målgången var utanför slottet på HvSS.

Dag 2, söndag, stod orientering, snabb-skytte och terränglöpning på programmet.

Säker vapenhantering

På skjutbanan står grenchefen Anders Larsson från HvSS och ser till att ungdom-

arna hanterar sina vapen på ett säkert sätt. Det gör de. Tävlingen arrangerades första gången 1956. Den löper som på räls. Men i år är det annorlunda. Max Magnusson är inte med längre. Vid invigningen som skolans chef Björn Olsson höll i, hedrades Max Magnusson med en tyst minut.

Målbild

På plats i Vällinge var Bengt Sandström, Försvarsutbildarnas generalsekreterare. Han noterade en rejäl uppslutning från sitt förbund.

– Vi ställer upp med 27 lag. Jag hoppas att det ska bli ännu fler nästa år, säger han.

Bengt Sandström menar att tävlingen kan vara en bra morot för ungdomsavdelningarna.

– Det är en möjlighet till målbild för ungdomsverksamheten. Det är också en bra möjlighet för ungdomarna att träffa andra med samma engagemang.

Något du ser som kan förbättras?

– Det skulle kunna vara skyttet. Skjutresultaten visar på behovet av mer träning. Skytte är och har alltid varit ett adelsmärke såväl för ungdomar som äldre i uniform. Men det viktiga här är att ungdomarna träffas och har roligt, säger Bengt Sandström.

Största ungdomssatsningen

Vid skjutbanan står rikshemvärnschefen Roland Ekenberg och samtalar med Björn Olsson. Tävlingen är viktig, menar Roland Ekenberg.

– Det här är den största återkommande ungdomssatsningen vi har i landet, säger han.

Liksom Bengt Sandström pekar Roland Ekenberg på möjligheten för ungdoms-avdelningarna att använda tävlingen som ett led i verksamheten.

– Den kan vara en målbild. Ungdomarna ska klara ett antal stationer. De kan ta med sig hem de förmågor som behövs och jobba med dem.

Tävlingen är, menar Roland Ekenberg, i första hand ett tillfälle att träffas.

– Alla kan inte vinna. Men man kan göra bättre ifrån sig än förra året. Och man kan definitivt träffas och ha roligt. Det här är ett bra tillfälle för gott föregångsmannaskap, säger Roland Ekenberg. ■

Lettland 3 på skjutbanan – snabbskytte.

Svenska laget i Norge peppar varandra.

Utmanande ungdomstävling i Norge

Tolv medlemmar, varav nio tävlande, från Försvarsutbildarna Stockholm Södermanland åkte till Norge under midsommarhelgen för att delta i den norska tävlingen för hemvärns-ungdom.

TEXT: ULF MALMQUIST
FOTO: DANIEL HOLTEN

Vädret bjöd på allt från +27 grader och solsken till det mest ihållande regn när tävlingen gick av stapeln i Heistadmoens garnison utanför Kongsberg. Elva norska, ett svenskt och ett estniskt lag tävlade. Varje lag bestod av åtta tävlande och maximalt två reserver.

– Det var en väl motiverad grupp som åkte iväg trots midsommarhelg och att flera av de tävlande precis avslutat sitt studentfirande, berättar lagledaren Tobias Andersson.

Norge, Sverige och Estland

Den norska tävlingen, Heimevernsungdommens landskonkurranse (HVULK), har pågått sedan 2003 och är en tävling mellan de olika norska hemvärnsdistriktens ungdomsavdelningar. Utländska lag från främst Sverige och Estland är inbjudna att delta. Det lag som blev inbjudet från Sverige i år var det bästa svenska laget från Hemvärnets Stridsskolas (HvSS) ungdomstävling 2013 som kom från Södermanland, förstärkt med ungdomar från Stockholm.

– Den norska tävlingen är på en helt annan nivå både fysiskt och tekniskt än vad de svenska ungdomarna kan förbereda sig på, säger Tobias Andersson. De norska ungdomarna får öva mer med AG3 (mot-svarar AK4) på ett sätt som vi inte kan göra i Sverige med gällande regler för vapenhantering för ungdomar.

Krävande moment

”Infanterilöp” var ett moment där deltagarna individuellt sprang en bana i kuperad

terräng. Under löpningen fick de dessutom memorera ett meddelande på norska som skulle nedtecknas i en avslutande station innan målgång. De skulle dessutom göra avståndsbedömning på 50-450 meter, måluptäckning, skjutning mot 10-ringad tavla på 200 meter, samt en avslutande punktorientering.

Banans längd var fågelvägen 1,1 mil och de flesta tävlande sprang längre då orienteringen var svår. Tävlingen genomfördes i uniform, marschkängor samt vapen. De som genomförde momentet med godkänt resultat samt inom viss tid fick det eftertraktade norska ”Infanterimerket”, något som Noa Waldebring Karlsson från Strängnäs gjorde som ende svensk.

Tuff fortsättning

Ett annat moment var när laget fick ta på sig klättersle och blev tilldelade två ficklampor. Sedan blev de ivägända längs en väg som gick bredvid en porlande älv som avslutades vid ett mäktigt vattenfall. Här fick laget koppla in sina selar till en lina och ta sig ner på den svindlande smala stigen de 85 metrarna ned till foten av vattenfallet där det fanns en ingång till en

tidigare avledningskanal in i berget. Under andra världskriget användes avledningskanalen som en av flera ingångar till ett ammunitionsupplag som tyskarna sprängt ut. Här fick laget bilda led och med hjälp av ficklampa ta sig upp genom gångarna till en utgång för att sedan löpa till startpunkten.

Bäste svenske skytt blev Maja Inge från Stockholm som uppnådde fordringarna för silvermärket i tävlingsgrenen ”Skyting” med 76 poäng. Här gällde fyra skott mot tio-ringad tavla på 200 meter samt från stående ställning med vapnet liggande på skjutplatsen, liggande, skjuta sex skott fördelat på tre magasin med omladdning emellan. Gränserna för bronsmärket var 48 poäng, och silvermärket 68 poäng. Tre skyttar uppnådde gränsen för bronsmärket, Noa Waldebring Karlsson, Sebastian Bjälkensäter och Glenn Sävelid. Maja Inge uppnådde gränsen för silver men då hon inte tidigare tagit det norska bronsmärket, blev även hennes märke brons.

Ungdomsledarkurs som leder framåt

Ungdomssatsningen fortsätter – senast på Vaddö som gav 13 elever nya insikter om sig själva och sitt ledarskap.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Vaddö, onsdag morgon och ungdomsledarkurs, det är femte dagen och läraren Pierre Engström ber de 13 eleverna att reflektera över vad de lärt sig dag fyra. I matsalen förbereder Ann-Cathrine Johansson rostbiffen till lunchen. Kort sagt, allt är som vanligt.

Fredrik Nilsson är kurschef.

– Nej. Det är inget nytt i år. Vi kör på ett vinnande koncept. Men nästa år kommer vi att lära ut det nya i Handbokens kapitel 2.3, säger han.

Feedback

Men, varje kurs är ny. Det är nya elever. Deras nyfikenhet och vilja att lära sig är ny, även på en kurs som gått i över tio år.

I lektionssalen Björkö pratar Pierre om den feedback han och de andra lärarna fått dagen före från elevernas kursnämnd, ett slags förtroendevalt råd.

– Vi var eniga om att den reflektion ni gav var den bästa vi någonsin fått på den här kursen. Den gav oss en otrolig kick.

Applåder.

Han går över på lektionen och hur olika människor lär sig på olika sätt.

– Det ni ska göra är att ni ska anpassa inlärningsstilen men inte tvinga fram den. Vilka är de åtta sätten? frågar han retoriskt och fortsätter.

– Ett är att prata tillsammans i gruppen om gemensamma erfarenheter, det ger eleverna utrymme att diskutera.

Han fortsätter med motsatsen, den abstrakta. Han fortsätter med de andra och eleverna är vakna. Han ger insikter, som den här: Om du lär ut något och eleven inte fattar direkt, låt dom kämpa, kämpa. Det kan vara frestande att gå in och korrigera, men med lite tålamod från din sida,

känner eleven att han eller hon kan lösa uppgiften själv.

Älskar ungdomar

Utanför matsalen reflekterar Fredrik Nilsson över ungdomsledarkursen. Han var med på kapten Svärds tid i fem år och är nu kurschef för sjunde gången. Varför fortsätter du?

– Jag älskar ungdomsverksamhet, att driva den på ett bra sätt, att vara med och utveckla ungdomsledare, säger han.

Du jobbar civilt i näringslivet med affärsutveckling, kan du jämföra ungdomsledarkursen med det privata?

– Att vara ungdomsledare i Försvarsutbildarna är lite som att vara vd i näringslivet. På kursen pratar vi organisation, ledarskap, kunder, planering, budgetprocess, precis vad en vd jobbar med.

Men kursen är mycket mer. Efter en vecka har eleverna kommit längre med sig själva. De vet mer om vem de är. Och det är en insikt de har nytta av som ungdomsledare.

Fasar in

Richard Strand är en av lärarna och han har liksom Fredrik och Pierre varit med många år på Vaddö. När Fredrik pratar om

det organisatoriska, Pierre om ledarskapet utifrån ledaren, så pratar Richard om gruppen. De är väl samkörda och pratar med varandra efter varje lektionspass om hur det gått och var tonvikten ska läggas inför nästa.

– När det går riktigt bra, då går jag in på slutet av Fredriks lektion och säger något som knyter an till vad han säger. Sedan fortsätter jag med eleverna, och de har inte märkt att vi har en ny lektion, säger Pierre.

Alla tre lärare jobbar civilt med ledarskap. Richard menar dock att ledarskap i gröna kläder är lite annorlunda.

– Även om vi i det militära har en ganska strikt hierarki, så är min erfarenhet att det blir flexiblere. På en civil arbetsplats är fokus på individen, det är han eller hon som ska maximeras, i det militära ligger den på gruppen, här är det den som ska maxas.

Vd-skolan

De tre lärarna är i alla fall överens om att kursen på Vaddö ger ett gott civilt mervärde. Eleverna får insikter och verktyg de har nytta av oavsett var de hamnar, som ungdomsledare, eller som vd för ett litet företag. Vad skulle Fredrik vilja säga?

– Välkommen till Försvarsutbildarnas vd-skola!

På vägen till att bli en bra ledare startar processen på Vaddö.

– Vi skapar medvetande, säger Pierre. Medvetande?

– Om vem du är, vad du står för, vilka värderingar du har, dina styrkor och svagheter.

Vilken nytta har man av det?

– Du kommer att ställas inför situationer du inte planerat för. Då är det bra att veta vem du är.

Hur är eleverna här på Vaddö?

– De har fått oss att höja nivån.

Lärarna jobbar med att ta eleverna utanför deras bekväma zoner.

– Vi gör det och ser till att de är trygga där, säger Pierre.

Andreas Hoffman från Torsby testar något nytt.

– Jag ska vara dagelev på fredag och det har jag aldrig varit förr, säger han.

Till hösten hoppas han bli au pair i USA. Kursen på Vaddö får honom att växa. Om lärarna och kursen säger han:

– Vi hade inte kunnat få det bättre.

Lärarna vet vad de talar om och det är mycket nytt för mig. ■

Till vänster: Mattias Sälgröm i kungsstol.

Till höger: Pierre Engström visar hur man ska göra under en övning som ska svetsa samman gänget.

Stora bilden till vänster: Rasmus Andersson kopplar brandmannagreppet.

Nervgas och sarin – det ska CBRN-soldaterna klara av

Försvarsutbildarna satsar på CBRN-utbildning. Fem kurser genomfördes på Revinge och i Höllviken i juli. Nya specialister är på väg in i hemvärnets CBRN-pluton.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Logement 124, by 102, Södra Skånska regementet, P 7. Mobilen ringer. Klockan är 06:00. Andra mobiler ringer. Eleverna på CBRN – instruktörs-kurs börjar röra sig under de blåvitrandiga filtöverdragen. Jag vaskar av mig i tvätt-rummet, går till matsalen.

Mer än orientering

CBRN kräver mycket. På Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) ska eleverna på två dagar lära sig allt från hur man hanterar sin personliga skyddsutrustning till åtgärder vid nervgasförgiftning. Detta är orienteringar om ämnet och vill man lära sig mer, då klättrar man på CBRN-förbundets utbildningsstege.

– Det är tajt, säger instruktörseven Magnus Lilja som sitter bredvid mig på logementet.

Han genomför kursen för att bli certifierad CBRN-instruktör. Magnus och hans tio kamrater på kursen ska se till att hemvärnet får befattningshavare till de fyra CBRN-plutonerna.

Karta och instrument

I en byggnad lite utanför kasernerna förbereder Erik Öst en indikeringsövning. Han går på kursen DIM/DECON. Där vässar han på sin förmåga att upptäcka, identifiera och sanera det område högre chef tänker använda.

Erik Öst har en karta i sin hand. Han ger order till sin omgång.

– Vi kör på, klargör instrument, säger han och de drar på sig skyddsdräkterna.

De sitter upp i transportbilar och är snart vid bron. Den är ”dirty line”, det vill säga bortom den kan området vara kontaminerat.

– Är vi färdiga? Mask på.

Skyddsmask på och det är den mask FOI utvecklade på 1990-talet, då ansedd som världens bästa skyddsmask.

Långsamt och noggrant

Erik Öst med karta och två kamrater med instrument börjar gå långsamt och mäter noggrant. Högre chef vill inte ha ett ”nja” till svar på frågan om området och vägen är kontaminerad.

Samtidigt följer elever från CBRN stabskurs i Höllviken detekteringen. De går bakom och tittar uppmärksamt på det tidsödande jobbet. Temperaturen är 15 grader, en bra temperatur för den här verksamheten.

– Att röra sig i skyddsdräkten kan vara riktigt varmt, säger eleven PO Olsson som går framför Erik Öst.

De lämnar vägen och rör sig nu i ängsmark. Långsamt framåt. Vid sidan av indikeringsinstrumenten har de en slags tejp på gummistövlarna, på skyddsdräkterna och på en pinne, som liksom lackmuspapper ger utslag för specifika ämnen.

Varför CBRN?

Senare på dagen visar elever från samma kurs en saneringsplats i skogen. Det är väl ordnat med stationer för soldater som ska saneras och duscha med vatten från en närbelägen sjö.

Vad driver en soldat att skriva på för en CBRN-pluton?

– De som söker sig till oss är oerhört intresserade av fackområdet. En elev (på kursen) håller på att doktorera, säger skolchefen Bernt-Åke Nensén.

Han har byggt upp CBRN-verksamheten inom Försvarsutbildarna och varit drivande för skapandet av hemvärnets CBRN-pluton.

– Vi har en given roll, säger han.

Vid sidan av Försvarsmaktens CBRN-kompani stödjer CBRN-plutonerna hemvärnet. En motståndare ska veta att förutom dålig internationell PR vid C-vapeninsats, har hemvärnet viss förmåga att hantera en sådan attack. ■

CBRN står för skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel.

Nijmegen 2014

– en marsch i historiens spår

DET ÄR MED STOLTHET jag ser över rastplatserna när alla kommer in och den svenska flaggan vajar bland alla gångare. Det är också härligt att se att det enda som skiljer de skandinaviska länderna åt är uniformerna. God kamratskap och hjälpsamhet råder på rastplatserna och under marschen.

Krävande marschdagar

Årets marsch började i behaglig temperatur och slutade i värmebölja med 39 grader. Trots värmen var det endast elva som bröt. Det var 296 stycken som startade marschen den 15 juli i perfekt väder, 16 grader, moln och en fläktande bris. Går man marschen för första gången är detta som att vinna på Lotto. Dock fick de flesta känna på blåsor. En deltagare hade 27 stycken. Det tog över två timmar för vår sjukvårdare att punktera, tömma och plåstra om dessa. Det är mycket viktigt att man som gångare lär sig att tejpa på rätt sätt. Det är ett eget ansvar att kunna det, gärna innan man kommer till Nijmegen. Att marschera hemma några mil behöver oftast ingen tejpnings. Men 16 mil på asfalt och betong under fyra dagar i rad är någonting annat.

Skandinavisk samverkan

I år hade vår delegationschef Ulf Rogermar ordnat så att vi fick en placering på campen nära den norska och danska staben så att vi kunde samverka på ett snabbt och smidigt sätt. Samarrangemang är bl a den skandinaviska mottagningen på Val Monte och kransläggningen på den kanadensiska kyrkogården. På denna kyrkogård ligger 2 610 soldater varav 2 339 är kanadensare. Alla var med under andra världskriget. Kyrkogården är unik då man tror att alla kanadensiska soldater som stupade i strider och som begravdes på slagfälten i Tyskland, har förts hit. Den kanadensiske generalen H.D.G. Crerar, befälde sina styrkor i Europa, att stupade kanadensare inte skulle begravas på tysk mark.

Årets marsch gav fysiska påfrestningar, kamratskap och påminnelser om vad krig förorsakar. Marschen var också ett exempel på bra organisation och fin nordisk gemenskap. ■

TEXT OCH FOTO: ELISABET FORSMAN

Uppifrån till vänster, medsols: En rastplats. / Rikshemvärnschefen, brigadgeneral Roland Ekenberg (t h), hedrar de stupade tillsammans med en norsk och en dansk officer. / De danska, norska och svenska fanorna förs gemensamt. Ett uttryck för nordisk gemenskap. / Visst ser grabbarna ut att fixa detta. / Skööönt att få ta av skorna. / Många kanadensiska soldater gav sina liv för ett fritt Europa.

Frivilliga vid branden

Criscom, Krisstödsförbundet och FRG gav bra stöd under släckningsarbetet. Foto: Leif Seger, MSB

Frivilliga förstärkningsresurser såg till att släckningsarbetet fungerade i hettan.

TEXT: PER LUNQE

När Västmanland brinner sätts Criscoms kommunikatörer på prov. Samarbetet mellan förbundet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) var pinfärskt och visar hur drivna experter på kriskommunikation snabbt kan sättas in och lösa sina uppgifter.

Branden var inne på sin femte dag. Då kontaktade Anna Torndahl MSB och Länsstyrelsen i Västmanland och frågade om de behövde hjälp. Hon skickade sedan ut en förfrågan till de kommunikatörer som anslutits till Criscoms samarbete med MSB och till dem som är uttagna till att i framtiden stödja Länsstyrelsen i Halland. Det är 31 personer.

– Det gick bra. På tolv timmar hade jag 19 Criscommedlemmar som kunde ställa upp i det bemanningsschema jag ritat upp, säger Anna Torndahl.

Förstärkning på MSB

Två dagar senare svarade Anna Nyman på MSB: Vi behöver tre kommunikatörer till Krisinformation.se.

MSB satte upp en särskild organisation för att stödja myndigheterna som berördes av branden. De som jobbar där sitter

fysiskt på MSB:s kontor i Stockholm, men kommunikationen rör hela landet. Nu stärktes organisationen under drygt en vecka med Robin von Euler, Edna Cedervall Svärd, och Erik Evrén.

Anna Nyman var mån om att få kommunikatörer med rätt kompetens och som kunde tjänstgöra under den tid som de efterfrågades. Det fick hon.

Aktuell söndag satte kommunikatörerna sig in i läget rörande branden och vad de skulle göra kommande vecka.

– Det gällde för de frivilliga att vara självgående, gilla läget och att vara anpassningsbara, säger Anna Torndahl.

Lyssna av

För de frivilliga kommunikatörerna från Criscom, med Robin von Euler som gruppchef, var det viktigt att flyta in i arbetet och vara lyhörda för sina anställda kollegors behov av stöd för insatsen.

– Det har de gjort. Jag har fått bra feedback vid det besök vi på Försvarsutbildarna gjorde när de frivilliga tjänstgjort sex dagar på MSB, säger Anna Torndahl.

Ett bevis på att MSB litade på de frivilliga var att Robin von Euler fick hoppa in och leda en samverkanskonferens som hanterade informationssamordningen med 20 deltagande myndigheter, länsstyrelser och kommuner.

Trovärdighet viktigt

Edna Cedervall Svärd tvekade inte när Anna Torndahl hörde av sig.

– Jag svarade direkt, hade gått med gruppen som skulle stötta MSB tidigare i våras och nu var det bara att anmäla intresse, säger hon.

Edna tycker att hon fick ett bra mottagande på Krisinformation.se.

– De hade mycket att göra men tog sig ändå tid att sätta in oss i arbetsuppgifterna.

Edna har tidigare varit med om kriser och krisinformation där hon dagligdags jobbar som pr-ansvarig på ICA-gruppen.

– Det viktigaste under en kris är att vara trovärdig och att de människor som informationen riktar sig till känner tillit. Då agerar de som jag önskar, till exempel att inte dricka vatten och i fallet med MSB, att de kommer tillbaka och söker information på Krisinformation.se, säger Edna Svärd.

Intensiva dygn

Criscommedlemmen Richard Kjaergaard åkte upp till Ramnäs där han jobbade på insatsledningens informationsenhet.

– Jag var med i informationsenhetens pressektion. Det var ett lag på fyra personer, säger han.

Uppgifterna som Richard Kjaergaard hade var att sköta mediefrågor i stort, fungera som presstalesman, ordna intervjuer och ta ut lokala och rikstäckande media i terrängen. Dessutom hanterade

Räddningstjänst och Försvarsmakten i samarbete. Foto: Lt Marcus Åhlén, Försvarsmakten

han och de andra i pressektionen dagliga presskonferenser i Ramnäs. Medieintresset var stort och många journalister var på plats. Han kände igen uppgifterna från sin tid i Afghanistan.

– Stabens uppbyggnad påminde mycket om den man använder i militära sammanhang.

Richard Kjaergaard gillade tempot.

– Det var intensiva dygn, säger han.

Och kommunikation prioriterades på krisledningsstabens möten.

– Pressinformatörerna var alltid med när staben samlades för lägesuppdatering var fjärde timme. I slutändan var det stabchefen och räddningsledaren som fattade beslut om vad som skulle kommuniceras i stora drag. Klassisk kriskommunikation, säger Richard Kjaersgaard.

”FRG hjältar”

När värmen tryckte och vindarna vände kom Lars-Göran Uddholm in som räddningsledare och insatsledare för släckningen. Han såg till att etablera kontroll över skeendet. Till sin hjälp hade han förutom Försvarsmakten, hemvärn och räddningstjänster, ett flertal frivilliga, många från Frivilliga Resursgruppen (FRG). De blev byggklotsar i den organisation som hade ett mål, att släcka.

– Jag satte ihop det som fanns för att få ett fungerande lag. Där spelade alla viktiga roller, inte minst alla frivilliga. FRG

är värda att lyftas fram. De var hjältarna, säger Lars-Göran Uddholm.

Och för Krisstödsförbundet, som är ett av Försvarsutbildarnas rikstäckande förbund, var det självklart att ställa upp då samtalet kom från räddningschefen i Sala-Heby.

En bil och släpkärra lastades med en fyrhjuling och sjukvårdsutrustning. Det

blev inledningen på en intensiv insats för elva medlemmar i Krisstödsförbundet. Hur gick det?

– Jättebra. Vi har ställt upp med det vi blev ombudade att göra, sjukvård, förläggning och kylutrustning för mat, säger Rolle Stavlin som är insatsledare för Krisstödsförbundet. ■

Eftersläckning återstår. Foto: Leif Seger, MSB

Kriskommunikatörer till MSB

När krisen drabbar Sverige vill människor ha rak och riktig information. Det ska Försvarsutbildarna hjälpa till med. Foto: MSB

På kort tid har Försvarsutbildarna och Criscom levererat 20 drivna kommunikatörer till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

TEXT: PER LUNQE

När krisen kommer tar MSB hjälp av kommunikatörer från Criscom. 20 frivilliga har rekryterats och ett första möte jämte en kurs har genomförts där Anna Nyman med kollegor från avdelningen för samordning och insats på MSB berättade om vad myndigheten förväntar sig.

Anna Torndahl på Försvarsutbildarna och Criscom driver projektet.

– Detta är en grupp mycket kompetenta kommunikatörer, säger hon.

Större uthållighet

När rekryteringen planerades var det inte klart att så många nya ansikten skulle dyka upp. Vissa var inte med i någon av frivilligorganisationerna. Nu är dom medlemmar och Criscom har fått ett tillskott av professionella kriskommunikatörer.

– Vi ser att vår uthållighet vid större

och långvariga händelser blir större med de frivilliga kriskommunikatörerna, säger Anna Nyman.

Hon känner att myndigheten vid tidigare kriser skulle haft nytta av förstärkning på kommunikationssidan.

– Ja. Framför allt vid händelser som varit utdragna, till exempel vid arbetet med influensaepidemin 2009, då skulle vi haft nytta av förstärkning.

Det här är ett nytt sätt för oss att jobba, hur kom ni på tanken att ta in frivilliga?

– Det är ett nytt sätt för oss att jobba, men långt ifrån en ny idé. Det är något vi haft på vår att-göra-lista länge under tiden som vi utvecklat vårt operativa uppdrag. Tanken har väckts genom kollegor som själva är engagerade i frivilligfrågor, genom goda exempel från andra myndigheter men också genom att frågan om frivilliga är prioriterad inom MSB, säger Anna Nyman.

Erfarenhet

I den frivilliga förstärkningsresurs som nu genom Criscom och Försvarsutbildarna ställts till MSB:s förfogande syns inte bara erfarna kommunikatörer som varit med några år i Criscom, utan även helt nya

ansikten. Där finns omvärldsanalytiker med kunskaper i arabiska, kommunikatörer som jobbat med underrättelsetjänst, kriskommunikatörer från kommuner, studenter på Försvarshögskolan och en tidigare kommunikationsdirektör på en av landets större banker.

Hur kommer det att fungera när krisen är ett faktum?

– Då kallas våra frivilliga in. En till MSB:s lokaler i Karlstad, där huvudkontoret ligger, och de andra till kontoret i Stockholm där redaktionen för Krisinformation.se är belägen. De går in på frivilligavtal, får söka tjänstledigt eller semester hos sin ordinarie arbetsgivare. De ska kunna bemanna de tilldelade befattningarna dygnet runt, säger Anna Torndahl.

De frivilliga kommunikatörerna kommer att spela en viktig roll. De ska se till att MSB har koll inte bara på media utan även på sociala media. Vilka frågor dyker upp där? Finns avsiktlig eller oavsiktlig desinformation som myndigheten kan bemöta eller till och med korrigera? Vilka trender finns på nätet?

Tvekade inte

På första träffen fick kommunikatörerna en inblick i MSB:s sätt att arbeta och vilka verktyg som används. De fick veta vad den myndighetsgemensamma funktionen Krisinformation.se är. Ett nytt möte är inplanerat i början av hösten. Då ska det vara mer klarlagt vad den frivilliga förstärkningsresursen ska göra på MSB.

Dialogen mellan Försvarsutbildarna och MSB om kriskommunikationen är inte gammal, arbetet har gått fort.

– I augusti förra året satte MSB och Criscom samman en projektansökan för att få till finansieringen av framtagandet av frivilliga kommunikatörer. I september gick ansökan in och i slutet av december fick vi beslut om att uppdraget tilldelats oss och att vi fick finansiering. Direkt efter jul- och nyårshelgarna drog mitt arbete igång med att ta fram rekryteringsplan, kommunikationsplan och befattningsbeskrivning samt underlag för utskick om intresseanmälan, säger Anna Torndahl.

En av kriskommunikatörerna som ska hjälpa MSB vid en kris är Robin von Euler. Han är medlem i Criscom sedan några år, har varit informationschef för 4:e Sjöstridsflottiljen och jobbar nu som kommunikationschef för Nacka kommunala skolor. Robin von Euler tvekade inte när han fick reda på möjligheten:

– Jag har erfarenhet av krishantering och information, vet vad man bör göra och vilka fel man kan trampa in i. Jag ser fram emot att stötta MSB, säger han. ■

Morgonuppställning med flagghissning, trumpetare och avlämning till skolchefen major Jan Engström.

Vill du veta mer?

"Syftet med kursen är att ni ska kunna driva försvarsinformationsfrågor i eget förbund och organisation. Det innebär planering, genomförande och utvärdering av seminarier och försvarsinformationstillfällen."

TEXT: MAJA JERNSTRÖM
FOTO: LARS BJÖRK

Med dessa ord hälsades vi välkomna till Fårö kursgård av Tommy Jeppsson, kurschef på Försvarsinformation steg 3. En kurs jag rekommenderar. Bra och kunniga föreläsare och intressanta ämnen. Vi behöver bli fler som kan och vill informera och rekrytera. Under denna vecka har vi lyssnat på många kloka människor för att kunna bli säkrare i debatten och ge information till andra. Vi har studerat försvaret av Gotland, har uppmuntrat varandra och fått feedback. Plus att vi har haft trevligt med guidetur på Fårö, bad i havet och medeltidsvecka i Visby.

Omvärlden och försvaret

Vi var fjorton deltagare på kursen, från olika delar av landet och från olika förbund och organisationer. Nyfikna och med anteckningsblocket redo intog vi sedan föreläsningssalen.

Magnus Christiansson från Försvarshögskolan föreläste om EU, NATO, Norden samt Ukraina och väckte frågan

om Sverige verkligen är neutralt. Vi fick en gruppuppgift där vi skulle debattera för och emot NATO. Både svårt och lätt. Åsikter och fakta är ju inte samma sak. Vi var dock överens om att det är svårt att hålla en klar linje i frågan. Tommy Jeppsson föreläste om läget i det svenska försvaret och personalförsörjningen och Daniel Skoglund från Officersförbundet presenterade undersökningar som nyligen gjorts avseende stämningar bland försvarets personal.

Civilt försvar

Föreläsningarna i civil krishantering inledes med att vi fick en gruppuppgift att lösa som innefattade civilt/militärt samarbete. Rolf Arsenius gav oss grunderna i kris-

beredskapssystemet och en orientering om media och kommunikation. Lars Björk fortsatte med en översikt om totalförsvarssamverkan och myndighetssamverkan, och visade hur detta är utformat idag. Ämnet var aktuellt då branden i Västmanland härjade, diskussionerna i media handlade mycket om informationsflödet. Med större kunskap inses lätt vikten av det frivilliga arbetet och frivilligorganisationernas betydelse. Vi kan inte bara lita på att samhället tar hand om de problem och kriser som kan uppstå.

Lars Björk hade en heldagsföreläsning om Ryssland och Ukraina samt svensk försvarshistoria; Hur påverkar det som händer i världen oss här i Norden. Ämnet är lika intressant som tankeväckande. Vi alla fick en ny bild av vår samtid. Insikterna sätter helt plötsligt nyheterna i ett annat sammanhang. Som någon har sagt: Den som förstår historien kan också förstå framtiden. Slutligen tog Ulla Reimers tag i oss med en intensiv dag i organisering och genomförande av försvarsinformation. Hon trimmade presentationstekniken, gruppövningarna avlöste varandra i ett rasande tempo och kritiska ögon betraktade varje rörelse och moment i våra framträdanden. Ett under att samtliga orkade med ett gotländskt gästbud på kvällen. Utryckningsmiddag med kajpsoppa, lamm och gotlandspannkaka! Eloge till köket!

Den sista kursdagen avslutades med fler redovisningar, en utvärdering och slutligen hemfärd.

Kursen är givande för dig som vill fördjupa eller uppdatera dina kunskaper för att bli en bra försvarsinformatör. Ämnena, föreläsarna och kursens upplägg skapar förutsättningar för ett bra resultat. Jag hoppas att samtliga deltagare från kursen vill och kommer att använda sina kunskaper för att informera om och rekrytera till försvaret såväl som den egna organisationen. ■

Tommy Jeppsson föreläser om Försvarsmakten.

Lars Hammarström guidar Kaisa Nordlund inför hennes satsning på tolkbanan.

Militärtolk i tre dagar – nästan som på riktigt

Militärtolk och Tolkskolan är kända begrepp. Tolv ungdomar fick chansen att testa på en "light-version" av utbildningen.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Prova på att vara militärtolk – det erbjudandet nappade flera ungdomar på i Försvarsutbildarnas kurskatalog. Tolv fick plats och en inblick i den utbildning som drivs vid Tolkskolan i Uppsala. Vad innebär det att plugga på skolan och vart leder den efter examen?

Under en tre dagars ganska intensiv och för elevmaterialet anpassad kurs lärde sig ungdomarna det ryska alfabetet, lite grammatik och att använda de berömda gloslapparna. Kursen kulminerade i ett rollspel, inte helt olik de rollspel som genomförs i Uppsala.

Lärarna Christoffer Mankell och Liza Noor agerade samtalspartners i rollspelet och den dialog som av eleverna tolkades mellan svenska och ryska.

– Nu ska vi applicera våra kunskaper på att tolka, säger Christoffer Mankell framför eleverna som är sugna på att visa vad de kan.

Vill lära sig språk

De har tidigare lärt sig några standardfraser, som hälsningar av typen "Hur mår du?" och "Tack, förträffligt, själv?". Fraserna ska nu sitta i ryggmärgen. Eleverna har också gnuggat några glosor. Christoffer Mankell tittar på Liza Noor och fortsätter.

– Vi är alltså figuranter och om ni kör fast är det ingen panik. Hur känner ni för det?

Det tycks inte eleverna ha några problem med.

– Om du inte har något emot det, börjar vi med dig Kaisa.

Kaisa Nordlund är en vaken elev från Göteborg som med sin familj bott två år i Moskva. Nu pluggar hon på Hvitfeldtska gymnasiet. Hon är 16 år och tänker sig en framtid som tolk. Hennes pappa ser till så att hon får privatlektioner i ryska.

– Jag vill lära mig många språk, säger hon under ett samtal utanför matsalen på kursgården i Tylebäck.

Bredvid henne sitter kurschefen Lars Hammarström. Han har jobbat på Tolkskolan i 18 år och drivit kurser för militärtolkar i Försvarsutbildarnas regi i 25 år. Han delar med sig av sina erfarenheter till Kaisa. Det kan vara en nackdel att komma till Tolkskolan och redan kunna språket. Det går lätt till en början, man behöver inte anstränga sig, men sedan drar studiekompisarna iväg när det blir svårare.

Tolkskolan är plugg, plugg och plugg.

– Man kan också lära sig militärfranska, säger Lars Hammarström till Kaisa.

Du tolkar

När man pratar om Tolkskolan varierar uppgiften om antalet glosor i veckan mellan 250 och 400. Under Tylebäckskursen lär sig ungdomarna så många att de hjälpligt kan tolka under rollspelet.

Christoffer Mankell går igenom förutsättningarna.

– Du tolkar vad vi säger.

Samtalet flyter, Kaisa är duktig och det går som ett rinnande vatten.

– Spasiba, charasjä.

– Tack, bra.

Nästa elev kommer upp och det går lite knackigt, men fungerar med hjälp av de andra eleverna som livlinor.

– Liza, jag älskar dig!

– Liza, ja lobljo!

Christoffer Mankell slutar med sista eleven som agerar tolk.

– Utmärkt, vi ses igen!

– Charasjä, da svidanja!

Dari och franska

Christoffer Mankell, hans kollegor och Lars Hammarström har lagt ner mycket kraft på kursen.

– Vi hoppas att den ska öka intresset och att vi får fler sökanden, säger Christoffer Mankell.

Tolkskolan, liksom andra elitutbildningar inom Försvarsmakten, behöver fler sökande. Efter värnplikten och time-outen har intresset för försvaret minskat.

– Vi konkurrerar med attraktiva lärosäten som Karolinska institutet och Handelshögskolan.

De tolv ungdomarna fick sista dagen besök av Lena som berättade om sina studier på Tolkskolan. Hon är specialistofficer och studerade dari. Efter examen tjänstgjorde hon i Afghanistan som chefs-tolk och tolk till sitt förbands underrättelseenheter. Hur var det? frågar en elev.

– Det var en massa möten, jätteroligt, ena dagen byäldsten, andra en lokal polis-chef, säger Lena.

Som kvinna i ett patriarkat?

– Jag var utlänning som pratade ett annat språk, det var inget konstigt med det.

Säg om du inte fattar

Lena kom hem från Afghanistan en vecka före kursen i Tylebäck och pluggar nu ett nytt språk. Mali kallar.

– Jag har dari i huvudet och växlar nu över till franska.

Om du är med i ett möte och det som sägs är väldigt viktigt, och om du inte fattar, känns det inte jobbigt?

– Man ska vara ärlig och säga, jag förstår inte.

Lena fick också frågor om studierna på Tolkskolan.

– Det är gott att ha klarat av examen. Bra kompisar. Mycket jobb. Man måste bestämma sig, jag ska klara det här. Jag gör det jag gör.

Roligast på skolan?

– Samtalsutbildningen.

Ny modell

Samtalsutbildningen hade en annan militärtolk, Hans, nytta av och han berättade för eleverna om sin tjänst på MHS Carlskrona i Adenviken. Det var mycket rutiner och ibland insatser. Han skulle vid ett tillfälle tolka under ett samtal med en kapten på ett kapat fartyg. Det visade sig att kaptenen kunde engelska så Hans gick utanför sin roll, ställde de rätta frågorna och fick med sig bra underrättelseinformation.

Kursen i Tylebäck är ett pilotprojekt.

– Ja. Det är ett helt nytt koncept, säger Christoffer Mankell.

Hur speglar man skolans verksamhet på tre dagar för gymnasieungdomar?

– Det säger sig självt att man inte kan lära sig ett annat språk på så kort tid, inte heller känna slitet på nätterna under studielampan. Men det går att lära sig lite av språket, säger han.

Före kursen fick eleverna ett brev där de uppmanades att lägga ner lite möda för att komma en bit på vägen. Planen var att de skulle lära sig det ryska alfabetet, lite grammatik och några glosor.

– Ett syfte var också att ge information om hur man lär sig ett språk vid Tolkskolan, att ge insikter om det höga inlärningstempot.

Alla ungdomar

Om kursen säger Lars Hammarström:

– Det finns tusentals ungdomar inom Försvarsutbildarna som genomfört grundkurser. Vi valde detta grundkrav för antagning till den här kursen. Nästa år vänder vi oss troligen till landets alla ungdomar. Då vill vi se skolbetyg och då blir det också ett par dagar med gröntjänst, enligt Military Weekendkonceptet.

En viktig del av kursen var information om utbildning till militärtolk och specialistofficer. Liza Noor, som var med som lärare i Tylebäck, har undervisat i dari på Tolkskolan och jobbar nu där med rekrytering och information.

– Vi vet av erfarenhet att 40 procent av dem som testas i vår antagningsprövning underkänns. Det betyder att skolan vill ha så många kvalificerade sökande som möjligt.

Stegen till examen ser ut på följande sätt. Först blir individen medveten om att skolan finns. Han eller hon söker GMU med profil militärtolk, specialistofficer. Efter prövning hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet kallas individen till kompletterande antagningsprövning på Tolkskolan. Två veckor före den får individen 250 glosor på ett främmande språk. 40 glosor testas vid prövningen. Individen intervjuas av psykolog, språklärare och befäl. Efter genomförd GMU går individen igenom Förberedande officerskurs.

– De som sedan börjar specialistofficersutbildningen hos oss är receptiva och motiverade, säger Liza Noor.

Efter examen som 1:e sergeant erbjuder Försvarsmakten anställning som reservofficer och livet som examinerad militärtolk kan börja.

Fotnot. Lena och Hans har andra namn.

Christoffer Mankell och elev i den heta tolkstolen.

Svenska frivilliga försvarade Danmark

Det är 150 år sedan Preussen med hjälp av Österrike anföll Danmark. Sønderjylland eller Nordschleswig om man så vill, har varit ett omstritt område också i nutidshistorien med krig, terrorism och etniska motsättningar som följt. Idag präglas regionen av samförstånd och EU-handel.

TEXT: RICHARD KJAERGAARD

Drottning Margrethe II och statsminister Helle Thorning-Schmidt samt den tyska ambassadören i Danmark, Michael Zenner lägger huttande ned varsin krans vid gravarna till de danska, tyska och österrikiska, men även soldater från andra nordiska länder som stupade här strax utanför den syddanska staden Sønderborg för 150 år sedan. Svensken Karl Magnus Sjögrens anfader var med i skyttegravarna.

– Det här är Danmarks svar på den ryska annekteringen av Krim, striderna ligger inte så avlägset bort i tiden som man kan tro, min morfars far, officeren Axel Wester var en av över 500 frivilliga från Sverige som kom hit för att försvara danskarna i skandinavismens namn. Idag är vi

sju stycken här från familjen, säger den 35-årige Karl Magnus Sjögren.

För det var kunnigt befäl som danskarna behövde år 1864. Det rädde stor brist på det i den danska armén och många av de svenska övriga frivilliga från Norden var främst officerare eller underofficerare.

Sverige svek i sista stund

Många är de svenskar som åker hit nuförtiden för att handla billig alkohol. Men få är de som känner till områdets omtvistade historia. Danmark höll på att slukas av sin expansions- och konsolideringshungriga granne Tyskland i söder. Sverige lovade militär hjälp, men svek i sista stund. 1864 års krig var det andra i följd i det tysksinnade men danskt styrda hertigdömet Schleswig-Holstein, och dessutom en viktig faktor till att ena det Tyskland som vi definierar idag.

Danskarna förde en tröstlös fördröjningsstrid som började i Holstein, den södra delen av området. Dannevirke, en befästning som använts redan av vikingarna rustades snabbt men var alltför bristfällig för att kunna utgöra något egentligt hot mot de tyska och österrikiska trupperna. Till slut förskansade sig danskarna strax utanför den syddanska staden Sønderborg, vid en försvarsställning som jämförelsevis kan liknas med ett danskt

Poltava-Dybbøl skansar. Den närbelägna väderkvarnen, sönderskjuten under striderna, är i sig en dansk nationalsymbol. Genom hoten från Tyskland definierades på många sätt den danskhet som vi har idag. Bland annat grundades nordens första folkhögskolor här efter införlivandet med Tyskland för att kunna erbjuda danska bondsöner utbildning på deras eget hemspråk.

Danskar deltog i första världskriget

Fram till år 1920 gick gränsen drygt sex mil längre norrut än idag. Men efter första världskriget beslöt segrarmakterna att genomföra en folkomröstning i området. Gränsen skulle dras efter hur majoriteten var språkligt och kulturellt sinnad. För det är just så områdets befolkning definierar sig själva; "dansk- eller tysksinnad".

Det är paradoxalt att det är just segrarmakterna som blev den avgörande faktorn till de dansksinnades återförening med Danmark. Drygt 30 000 av dem tjänstgjorde utan större motsättningar som värnpliktiga i den tyska armén på västfronten under första världskriget – 5 000 av dem stupade eller sårades. En för många bortglömd del av den skandinaviska historien.

Nazismen var utbredd

När nazismen svepte över Europas tyska

Vänstra bilden: Danska soldater stormar tyska trupper vid Dybbøl skansar år 1864. Målning av Villhelm Rosenstand.

Högra bilden: Nordens Krimkonflikt – Axel Wester, längst till vänster på bilden, fotograf-erad med sina frivilliga officerskamrater från Sverige. Foto: Privat

FAKTA

- 1848 och 1864 angriper Preussen och Österrike Danmark för att "undsätta" den tyska majoriteten.
- Den 18 april i år var det 150 år sedan slutstriderna stod vid staden Sønderborg.
- Danmark förlorar en tredjedel av sitt territorium år 1864 (hertigdömet Schleswig-Holstein).
- Första världskriget: 30 000 danskar från den danska majoriteten tjänstgör som värnpliktiga på tysk sida.
- 1955 skrivs Bonn-Köpenhamndeclarationen som definierar minoriteternas rättigheter i området.
- Idag bor uppskattningsvis 50 000 dansksinnade i Schleswig Holstein och 15 000 tysksinnade i Danmark.

minoriteter på 1930-talet så nådde den även södra Danmark. Sedan folkomröstningen 1920 hade det funnits en strävan bland reaktionära tyska grupper om en återförening. Vid den nazityska invasionen 1940 stod många ur den tyska minoriteten och gjorde hitlerhälsning och kastade blommor när tyska trupper rullade in i landet.

Siegfried Matlok, välkänd föreläsare för den tyska minoriteten i Danmark tycker att det är en skamfläck i minoritetens historia.

– Vid krigsslutet blev många tysksinnade män förda till ett danskt interneringsläger och precis som i många andra tyskockuperade länder skedde en rättslig uppgörelse med landsförrädarna. Drygt 20 % av de danska medborgare som ställdes inför rätta var tysksinnade, vilket är en stor andel av de som då räknade sig som tysksinnade, säger han.

Men Siegfried Matlock ser ljus på nutid och framtid.

– Det här är ett historiskt exempel som liknar Krimkonflikten, men som tagit en positiv vändning, inte minst via bildandet av regioner, Europeiska Unionen och NATO. Idag tror jag inte att det finns någon ur minoriteterna på dansk och tysk sida som känner sig diskriminerade, avslutar han.

Det är viktigt att ordna det så bekvämt som möjligt för sig också när förhållandena är tuffa.

Handledaren: Överlevnadsinstruktörens högra hand

En rökpelare från en skogsglänta stiger upp mot den regntyngda skyn. Näver, kråkris och fårskt björkris placerat på en trefot har blivit till en nödsignal. Ett kraftigt hagelregn har precis dragit över Mästocka skjutfält.

TEXT: RICHARD KJAERGAARD
FOTO: DAVID HASSEL

– Det är i grunden godkänt, men nästa gång vill jag att du samlar mer tändmaterial när du gör det här, säger löjtnant Jonny Ericsson till eleven som nyss genomfört sin lektion.

I somras genomfördes kursen Överlevnad – handledare, barmark på Tylebäck kursgård och Mästocka skjutfält. Höga krav ställs på de elever som aspirerar till att bli ställföreträdande instruktörer i ämnet överlevnad inom Försvarsmakten, både vad gäller föregångsmannaskap och kunskaper. På den här kursen blir inte alla godkända.

– Kraven ser jag som självklara, både vad avser att leva upp till Försvarsmaktens kvalitetssäkring, menat att de som en gång blir handledare faktiskt förväntas att kunna verka som kompetenta biträdande instruktörer och verkligen kunna planera och hålla egna utbildningspass samt utvärdera dessa, säger Jonny Ericsson.

Ingen svältkurs

Eleverna är lite trötta efter att ha framryckt över myrar i ett oväder som var mycket ovanligt i Västsverige den här soliga som-

maren. En sträcka har avverkats på ett antal timmar. Men vägen har gått i oländig terräng och kartskissen som användes ritades snabbt av efter en riktig karta innan grupperna gav sig iväg.

Kursen handlar inte om att svälta, för det förväntas eleverna redan kunna när de kommer till handledarkursen. Fokus ligger heller inte på att utbilda i färdigheter inom överlevnad eller SERE som det numera förkortas i Försvarsmakten. Det mesta går ut på utbildningsmetodik, och för att lyckas ska den enskilde gärna ha mer än grundläggande kunskaper inom överlevnad.

– En handledare eller instruktör måste ha goda färdigheter i det ämne som ska läras ut och gärna mer än så. Den här tjänstegrenen är ett intresse, ibland rent av en livsstil. En instruktör får helt enkelt inte misslyckas med att tända eld inför truppen, då rämna förtroendet.

Under kursen får eleverna hålla lektioner i olika ämnen för sina kurskamrater, exempelvis hur man fiskar, orienterar eller lagar mat i en eldgröp i marken.

– Vi brukar tala om förmågan "sälja in" sin lektion. Den trötta truppen framför dig ska efter bara några minuter tycka att det du talar om är det viktigaste i hela världen. Då har du lyckats, säger Jonny Ericsson.

Kursen Överlevnad – handledare, barmark är sommardelen av utbildningspaketet. För att bli godkänd som handledare måste även en vinterdel genomföras. Läs mer på hemsidan frivilligutbildning.se.

Nato-medlemskap på en vecka

I Försvarsberedningens rapport *Vägval i en globaliserad värld* betonas vikten av att Nato bevarar "förtroendet för de kollektiva säkerhetsgarantierna". Man pekar också på att utvidgningen av Nato har gynnat säkerheten i Europa, inklusive Sverige och vårt närområde. Det konstateras vidare att "Nato är den enda organisation som har en utvecklad förmåga för ledning och genomförande av krävande militära insatser i Europa och globalt".

TEXT: CLAES ARVIDSSON

Och det blir bara mer och mer sant. I krigets Europa har Nato agerat mer resolut än EU när det gäller att mota Putin i grind. Inte minst har det handlat om ökad närvaro i Baltikum och Polen. Vid toppmötet i Wales i september tog Nato ytterligare steg genom inrättandet av en roterande spjutspetsstyrka i syfte att i första hand verka avhållande i Baltikum och Polen. En mindre grupp länder ska dessutom bilda en egen snabbinsatsstyrka. Materiel ska förhandslagras. Tröskeln höjs.

Budskapet från Nato var glasklart till Putinland: håll tassarna borta från våra medlemmar. Icke-medlemmen Ukraina får däremot mest verbalt stöd.

På sikt är också viktigt med ambitionen att få upp medlemmarnas försvarsbudgetar till två procent av BNI.

I sin rapport slog Försvarsberedningen dessutom fast att Sveriges samarbete med Nato är avgörande för att försvaret ska klara sina uppgifter. Också det blir bara mer och mer sant.

I Wales inbjöds fem partnerländer till ett fördjupat samarbete. Sverige är ett av dem. Finland ett annat. Både Sverige och Finland har tidigare anslutit till Natos snabbinsatsstyrka (NRF) och på toppmötet tecknade båda länderna värdlandsstöddavtal (HNS) med Nato som ska skapa bättre möjligheter att ge och ta emot hjälp. Det tatar till säkerhetsluckor i Östersjöområdet.

Det som sker är en naturlig följd av den rådande svenska säkerhetsdoktrinen och den eskalerande försämringen av säkerhetsläget. I den ensidiga Solidaritetsförklaring från 1999 är – till skillnad från tidigare doktrin – grundpremissen att Sverige inte klarar sig på egen hand. Som tillståndet i försvaret indikerar är det dessutom mer sant än det borde vara.

Sverige har beskrivits som en de facto-medlem i Nato men står som icke-medlem ändå utanför. Och säkerhetsgarantin finns förstås inte.

Tryggare kan man alltså vara. Ändå står Sverige och stampar på tröskeln.

Moderaterna vill gå med i Nato, men säger att opinionen måste hänga med. Samtidigt tydliggörs inte Nato:s betydelse för svensk säkerhet. Carl Bildt förbrukade ca 28 000 ord i

utrikesdeklarationerna 2007-2013. Vid 16 tillfällen uttalade han NATO. Temamässigt är krishanteringsperspektivet i enlighet med långt-bort-i-stan-doktrinen helt dominerande.

Frånvaron är än mer slående i Fredrik Reinfeldts regeringsförklaringar under samma period. Det är bara i Reinfeldts "jungfrutal" 2006 som statsministern har uttalat N-ordet.

Socialdemokraterna å sin sida låtsas som om det regnar. Ska man tro Stefan Löfven är FN och det nordiska försvarssamarbetet viktigare än Nato. Medlemskap är ett politiskt tabu för S. Och så länge det består vill inte Moderaterna driva på.

Till det moment 22 som präglar frågan hör att linjen ska vara gemensam med Finland. Så vi väntar på Finland. Och i Finland väntar man på Sverige. Men om den svenske statsministern slog en signal till Alexander Stubb och sade de förlösande orden skulle det gå undan också i Helsingfors. Och inte bara där.

Vid toppmötet i Wales sade Anders Fogh Rasmussen att om Sverige och Finland ansökte skulle de kunna bli medlemmar på en vecka.

Till dess får vi nöja oss med "enveckasförsvaret". ■

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer. Ansökningar till Källvikenstiftelsen kan göras under två perioder per år:

1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars.

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

Källvikenstiftelsen • Pionjärvägen 6 • 451 34 Uddevalla • info@kallvikenstiftelsen.se • www.kallvikenstiftelsen.se

Försvarspolitik i Almedalen

FÖRSVARSPOLITISKA FRÅGOR HAR UNDER INNEVARANDE VALÅR rönt stor uppmärksamhet. Det har återspeglats under Almedalsveckan. Försvarspolitisk Arena som är ett samarrangemang mellan tio aktörer representerande försvars- och säkerhetssektorerna, bland dessa vi i Försvarsutbildarna, har vid de 35 seminarier och försvarspolitiska morgonpass som genomförts dragit stor publik liksom följts av många på webben och via Twitter. Inom ramen för Försvarsforum ordnade vi bland annat ett seminarie om hur det nationella försvaret. Försvarsutbildarna har även tillsammans med andra frivilliga försvarsorganisationer haft ett informationstält där vi berättat om vad vi frivilliga kan bidra med när det gäller framförallt krisberedskap. Den montern bemannades av vårt Gotlandsförbund.

TEXT: TOMMY JEPPSSON
FOTO: PER KLINGVALL

Klarar vi det nationella försvaret? Debatt mellan Peter Hultqvist (s), Allan Widman (Fp), Karlis Neretnieks (Krigsvetenskapsakademien) och Annika Nordgren Christensen (Krigsvetenskapsakademien).

Gotlands Försvarsutbildningsförbund bemannade montern. Här besöks den av bl a Riksbiljårdchefen Reidun Eklöv.

40 nyutbildade funktionärer

PÅ TYLEBÄCK KURSGÅRD genomfördes i slutet av sommaren Försvarsutbildarnas utbildning för funktionärer från hela landet. Hälften av deltagarna deltog på utbildningslinjen som är särskilt inriktad mot funktionärer och instruktörer som leder utbildningsarbetet i sitt förbund och sin förening. Kursen lägger tonvikten på planering och genomförande av Military Weekend och GU-F. Den andra kursen kallas den allmänna linjen och syftar till att utveckla kunskaperna hur styrelsen

arbetar och hur man kan utveckla sin förening och sitt förbund. Här diskuteras både administrativa frågor och hur man planlägger och genomför rekryterings- och informationsarbete i sin organisation.

Vi gratulerar alla elever till genomförd utbildning och ser fram emot deras ökade kompetens i Försvarsutbildarnas verksamhet.

TEXT OCH FOTO: PER KLINGVALL

Rekryteringsplanläggning vid utbildningslinjen. På bilden från vänster Ulla Reimers, Johan Nyström, Pierre Alpstranden, Martin Klerung samt Tina Sjölin.

Pangdagar på Djuramossa

I ÅR ÄR DET 70 ÅR SEDAN D-DAGEN då de allierade styrkorna landsteg i Normandie. En vändpunkt för andra världskriget som Beredskapsmuseet utanför Helsingborg uppmärksammade med en sammankomst av ett antal föreningar som gestaltar soldater och utrustning från den tiden.

Militärhistoriska dagar genomfördes 24-25 maj med stridsföreläsningar av grupper iförda autentiska uniformer med vapen och fordon från Sverige och utlandet. Stundtals låg krutroken som en tät dimma över "slagfältet" efter intensiv eldgivning från stridsvagnar, kanoner, tunga kulsprutor och eldhandvapen.

För oss, Försvarsutbildarna Helsingborg, var det en stor framgång. Vårt mål för rekryteringen uppnåddes och nu laddar vi om till nästa år och kommer då att spänna bågen än mer.

TEXT OCH FOTO: HÅKAN NÄSLUND

Lokala rekryteringsinsatser är viktiga.

Sjukvårdsutbildning ger resultat

VID TVÅ TILLFÄLLEN i sommar har Fårö kursgård varit värd för sommarens sjukvårdsutbildningar. Totalt är nu 21 sjukvårdare, 1 sjuksköterska samt 5 gruppchefer helt färdiga för att teckna avtal med Försvarsmakten och främst hemvärnet. En framgångsfaktor är avtalshandläggarna på Försvarsutbildarnas

förbund som rekryterar sjukvårdare och lägger upp en utbildningsplan för dessa.

TEXT OCH FOTO: PER SPJUT

Grunder i sjukvård på Fårö.

Det händer i förbunden 2/10-15/12

Region Syd

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Årstävlan	04 okt	Fräkne	Bohuslän-Dal
Försvarsupplysning	04 okt	Åmål	Bohuslän-Dal
Försvarsupplysning	07 okt	Åmål	Bohuslän-Dal
Vapentjänst (ungdom)	10-12 okt		Bohuslän-Dal
Minmedvetenhet	10-12 okt	Eksjö	Norra Småland
CBRN – grundkurs 1:2	10-12 okt	Eksjö	Norra Småland
Ungdomsövning, skyttehelg	17-19 okt	Skövde	Skaraborg
CBRN – grundkurs 2:2	24-26 okt	Skövde	Norra Småland
IKFN – territoriell integritet, väpnad strid i fred	24-26 okt	Skredsvik	Bohuslän-Dal
Ungdomsövning	28-30 okt	Skövde	Skaraborg
Utbildningsdag (ungdom)	01 nov	Uddevalla	Bohuslän-Dal
Military Weekend	07-09 nov	Rinkaby	Skåne
Försvarsinformation, steg 1	08-09 nov	Kalmar	Kalmar
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F)	08-21 nov	Sätenäs	Bohuslän-Dal
Höstövning (ungdom)	14-16 nov		Bohuslän-Dal
Military Weekend	14-16 nov	Skövde	Skaraborg
Military Weekend	14-16 nov	Sätenäs	Bohuslän-Dal
Kvartermästare – KU	14-16 nov	Tylebäck	Halland
Rekryteringskurs	14-16 nov	Tylebäck	Halland
Försvarsinformation, steg 2	14-16 nov	Tylebäck	Halland
Fälthygien	15-16 nov	Tylebäck	Halland
Förbundsmästerskap, fält	22 nov		Bohuslän-Dal
Julavslutning (ungdom)	06 dec	Uddevalla	Bohuslän-Dal

Region Mitt

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Nattövning (ungdom)	04-05 okt	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F)	10-24 okt	Gotland	Gotland
Närkamp – block D	10-12 okt	Falun	Dalarna
Sprängtjänst	11-12 okt	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Försvarsinformation, steg 1	11-12 okt	Linköping	Östergötland
Totalförsvarskväll	16 okt	Västerås	Västmanland
Höstövning (ungdom)	24-26 okt	Strängnäs	Stockholm, Södermanland
Granattillsats Ak, grunder	24-26 okt	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Nattövning (ungdom)	25-26 okt	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Seminarium, frivilliga förstärkningsresurser	27 okt	Karlstad	Värmland i Värmlands län
Stabstjänst, Hvkomp	07-09 nov	Livgardet	Stockholm, Södermanland

Region Mitt (forts.)

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Fortsättningskurs Ak	08 nov	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Försvarsforum	20 nov	Strängnäs	Stockholm, Södermanland
Military Weekend	21-23 nov	Färö	Gotland
Nattövning (ungdom)	22-23 nov	Livgardet	Stockholm, Södermanland
O-platstjänst	28-30 nov	Väddö	Stockholm, Södermanland
Utvecklande ledarskap	28-30 nov	HvSS	Stockholm, Södermanland
Military Weekend	05-07 dec	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Slutövning (ungdom)	05-07 dec	Villingsberg	Värmland
Fortsättningskurs Ak	06 dec	Livgardet	Stockholm, Södermanland
Försvarsinformation, steg 1	06-07 dec	Marma	Uppland

Region Norr

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Skyttehelg (ungdom)	03-05 okt	Härnösand	Västernorrland
Krishantering/mångfald	05 okt	Sundsvall	Västernorrland
Ungdomsinstruktör 1:2	10-12 okt	Umeå	Västerbotten
CBRN – introduktion	11-12 okt	Grubbnäsudden	Norrbottnen
Rekryteringskurs	17-19 okt	Umeå	Västerbotten
Miljö- och hälsoskyddskurs	07-09 nov	Härnösand	Västernorrland
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F)	15-28 nov	Umeå	Västerbotten
Terrängtjänst	14-16 nov	Sollefteå	Västernorrland
Närkamp – block A	22-23 nov	Östersund	Jämtland
Military Weekend	28-30 nov	Härnösand	Västernorrland
Försvarsinformation, steg 1	29-30 nov	Boden	Norrbottnen
Försvarsinformation	07 dec	Luleå	Norrbottnen

Rikstäckande förbund

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Ungdomsövning	03-05 okt	Roslagen	Luftvärnsförbundet
Instruktör CBRN, GU-F 1:2	17-19 okt	Revingehed	CBRN
Ungdomsövning	28 okt	Roslagen	Luftvärnsförbundet
Instruktör CBRN, GU-F 2:2	07-09 nov	Revingehed	CBRN
Ungdomsövning	14-16 nov	Roslagen	Luftvärnsförbundet
Ungdomsövning	13 dec	Roslagen	Luftvärnsförbundet

POSTTIDNING

B

Du behövs i hemvärnet och för att stärka krisberedskapen

Hemvärnet behöver specialister till sina förband och Försvarsutbildarna har uppdrag att rekrytera och utbilda cirka 1 000 befattningar.

Du kan välja mellan att bli sjukvårdare, CBRN-specialist, fältarbetsexpert (pionjär) eller viss underhållspersonal.

Du kan även specialisera dig för att arbeta med civila uppdrag för att stärka samhällets krishanteringsförmåga som medlem i en frivillig förstärkningsgrupp eller som specialist inom CBRN eller informationsområdet.

Försvarsutbildarna ger dig utbildningen!

Läs mer på forsvarsutbildarna.se eller kontakta kansliet på 08-587 742 00 eller info@forsvarsutbildarna.se

Foto: MSB, Magnus Bergström, Per Lunqe, Försvarsmakten, Försvarsutbildarna, Försvarsmakten

Anmäl ändrad
adress!

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Min medlemssida" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

